

Metodologija izvođenja forum teatra protiv ksenofobije

Koncept metodologije treninga

Project: 2021-1-PL01-KA220-SCH-000024420

SAYNOPHOBIA

Project: 2021-1-PL01-KA220-SCH-000024420

PR2 A1 Metodologija izvođenja forum teatra protiv ksenofobije

Koncept metodologije treninga

Ovaj program obuke i metodologija nadahnuti su potrebom za interaktivnijim i zanimljivijim pristupom u učionici. Pristup koji uči učenika kako da shvate stvarnost otvorenog uma i prevladavanjem tereta predrasuda. Kako bismo to učinili na učinkovitiji i utjecajniiji način, mi predlažemo metodologiju utemeljenu na scenskim tehnikama i forum teatru izvedbe. Četiri glavna principa ugrađena u ovaj koncept treninga definirani su kao **“the InterInn pristup”**:

1. **Interakcija** – međusobna komunikacija, reakcija i utjecaj preduvjeti su za izgradnju sigurnog, radnog i održivog okruženja za izvođenje forum teatra;
2. **Interdisciplinarnost** – metodologija inspirirana načelima iz različitih scenskih umjetničkih formi objedinjena konceptom forum teatra;
3. **Međusobno povezivanje** – stavljanje sebe u tuđu poziciju i unutar stalne interakcije s drugim članovima grupe koristi nečijoj empatiji i razumijevanju prema raznolikosti različitih drugih;
4. **Inovacija** – inovativna mješavina metoda i načela za oslobađanje mašte i osnaživanje učenika u procesu izgradnje novog, tolerantnog i prihvatajućeg okruženja.

Sadržaj programa obuke:

UVOD

1. Misija i svrha projekta

Koji su opći ciljevi projekta?

Naša je vizija koristiti forum teatra i mikroučenje za borbu protiv ksenofobije kod srednjoškolaca. Ovim pristupima nastojimo poticati empatiju, poštovanje, samoizražavanje i povjerenje među učenicima, stvarajući tako inkluzivno okruženje koje omogućuje pojedincima bilo kojeg porijekla i kulture osjećati se prihvaćeno i cijenjeno.

Forum teatar je oblik teatra koji publici omogućuje interakciju s radnjom izvedenom na pozornici. Ova vrsta teatra učinkovito podučava publiku, kao i same izvođače, kako kritički promišljati društvena pitanja poput ksenofobije. Stavljajući se u kožu pogođenih ksenofobijom, učenici će dobiti uvid u to kako njihove riječi i djela mogu imati dubok utjecaj na one oko sebe.

S druge strane, mikroučenje je metoda obrazovanja koja potiče kraće sesije učenja koje su usredotočene na specifičnije teme. Ovim pristupom, srednjoškolce možemo voditi kroz ciljne aktivnosti koje im pomažu razumjeti uzroke ksenofobije i zašto je to pogrešno. Kroz ove aktivnosti, mogu naučiti nove načine izražavanja bez straha ili prosudbe od strane drugih. Također mogu dobiti povratnu informaciju od vršnjaka ili učitelja, što će im pomoći da razviju svoje vještine u samoizražavanju i komunikaciji s ljudima iz različitih sredina.

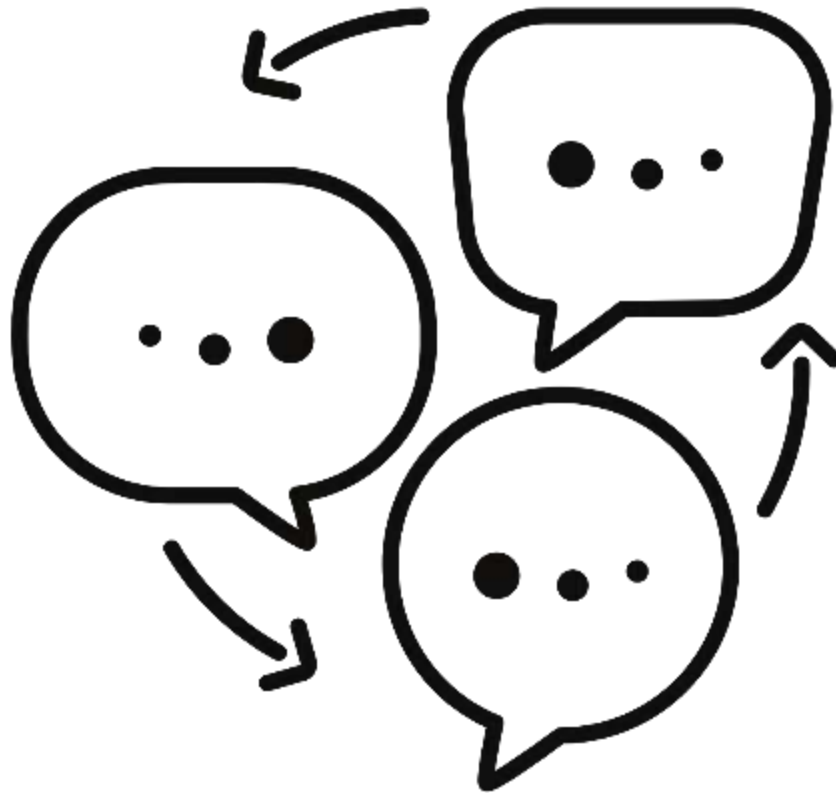
U konačnici, cilj nam je da srednjoškolci sudjeluju na oba foruma teatarske predstave i aktivnosti mikroučenja tako da imaju više razumijevanja i poštovanja prema onima koji su drugačiji od njih. Mi se nadamo da će ove aktivnosti ne samo poboljšati njihovu društvenu svijest, već i osnažiti ih samopouzdanjem koje im je potrebno da bi se smisleno uključili u rasprave o kulturnoj raznolikosti bez straha ili osuđivanja drugih.

Naši primarni ciljevi su:

1. Podupiranje akcija protiv interkulturalnih problema kao što su rasizam i socijalni strahovi u EU je ključno za pomoć u njegovanju više razumijevanja, prihvatanja i poštovanja između različitih kultura. Te radnje uključuju povećanje svijesti o međukulturalnim razlikama, poticanje dijaloga među skupinama, osporavanje ustaljenih percepcija različitih kultura, njegovanje specifičnih vještina poput borbe protiv radikalizacije, izražavanja osjećaja i saradnje te istraživanja rješenja za postojeće sukobe. Ovo ima za cilj stvoriti okruženje u kojem svi mogu učiti iz iskustava i znanja drugih. U konačnici, s boljom komunikacijom, društvenim odnosima i međunarodnom kulturnom svijesću, zajednice će moći prigriliti svoje razlike i stvoriti jače veze koje vode većem jedinstvu unutar EU-a.
2. Njegovanje specifičnih vještina kao što je borba protiv radikalizacije pomaže u izgradnji snažnijeg temelja zajednicama za prevladavanje predrasuda i ponašanja temeljenog na mržnji, koji su često izvor interkulturalnih problema u EU-u. Pružanje resursa koji su usredotočeni na pomoć pojedincima da izraze svoje osjećaje na konstruktivan način, a istovremeno uče kako saradivati čak i kada se ne slažu oko određenih pitanja, ključno je za stvaranje atmosfere razmjene i povjerenja. Nadalje, ovo također omogućuje ljudima da preispitaju pretpostavke o drugim kulturama i istraže nova rješenja koja mogu približiti različite strane umjesto da ih razdvajaju.
3. Povećanje svijesti o međukulturalnim razlikama ključno je za poticanje sklada u EU budući da daje ljudima priliku da budu izloženi nepoznatim konceptima koji su im možda prije bili nepoznati ili pogrešno shvaćeni zbog ograničene izloženosti ili iskustva s drugim kulturama. To pomaže u smanjenju osuđujućih stavova prema drugima, što u konačnici može smanjiti ogorčenost ili neprijateljstvo između različitih skupina. Izgradnja mostova između ovih podjela također može pomoći u stvaranju tolerantnijeg društva koje je poboljšalo kvalitetu života u svim nacijama unutar regije EU-a.

4. Preispitivanje ustaljenih percepcija različitih kultura također je bitno za poboljšanje odnosa između članova različitih društava budući da to potiče pojedince da razmišljaju dalje od onoga što vjeruju da je ispravno ili pogrešno na temelju vlastitih iskustava ili pozadine umjesto da stvari gledaju sa stajališta druge kulture kako bi dobili uvid u to kako bi drugi mogli gledati na problem drugačije od njih - nešto što bi ih moglo dovesti do pronalaženja zajedničkog jezika kada se raspravlja o kontroverznim temama ili pokušaja rješenja sukoba između strana uključenih u problem.

5. Bolji rezultati u komunikaciji, društvenim odnosima i međunarodnoj kulturnoj svijesti znače pronalaženje načina za bolje razumijevanje svake skupine unutar EU regije kako bi se poticalo međusobno poštovanje bez obzira na neslaganja. To zahtijeva vođenje računa o jeziku koji se koristi kada se razgovara o osjetljivim temama i pozorno slušanje. Stoga svaka strana ima priliku razgovarati bez prekida - dva elementa koja treba pažljivo razmotriti ako se želi značajan napredak, osobito kada se pokušava uspostaviti dijalog između kultura. Dodatno, poduzimanje koraka za prihvaćanje razlika slavljenjem praznika, običaja, tradicije itd., pruža ljudima priliku da cijene one koji su drugačiji od njih samih, dok također dobivaju značajnije uvažavanje svoje vlastite kulture – što dovodi do skladnijih životnih uvjeta za sve uključene.

Zašto pripremamo ovu metodologiju?

Projekt Saynophobia uključivat će četiri faze u pristupu

Ksenofobija kroz forum teatar. Prva faza će uključivati partnere koji stvaraju zbirku dobrih praksi diljem EU-a o borbi protiv ksenofobije, koja može se koristiti kao temelj za razvoj obuke o rješavanju i smanjivanju ksenofobije s kreativnim pristupima kao što je forum teatar. Druga faza ovog projekta je razvoj ove metodologije obuke, u kojoj ćeiskusni treneri kreirati interaktivne sesije kako bi pomogli sudionicima u razumijevanju i rješavanju pitanja vezanih uz ksenofobiju kroz kreativne metode kao što su forum teatar i improvizacija. Sudionici će biti potaknuti na razmišljanje o vlastitim iskustvima u vezi s ovim temama i naučit će nove tehnike koje mogu koristiti za stvaranje pozitivnih promjena u svojim zajednicama.

U trećoj fazi ovog projekta izradit će se e-platforna Saynophobia. Ova platforma će pružiti online resurs za one koji su završili osposobljavanje, što im omogućuje pristup informacijama o resursima i povezanim događajima u borbi protiv ksenofobije kreativnim pristupima poput forum kazališta. Također će uključiti ploču za raspravu gdje sudionici mogu razmjenjivati ideje, postavljati pitanja ili izražavati zabrinutost u vezi sa radom u vooj oblasti.

Četvrta i posljednja faza ovog projekta uključuje izradu vodiča Saynophobia za suočavanje s ksenofobijom kroz forum teatar. Ovaj vodič najbolje opisuje prakse za rješavanje problema ksenofobije i daje detaljne upute o tome kako razviti praktične vježbe pomoću forum teatra. Tehnike uključuju improvizaciju, pripovijedanje izmišljajući i igrajući scenario, stvaranje interaktivnih izvedbi i druge strategije. Oni su dizajnirani za tačan prikaz situacija iz stvarnog života i daju uvid u to kako ljudi doživljavaju diskriminaciju ili strah u različitim kontekstima.

Projekt Saynophobia pruža inovativan pristup prevladavanju pitanja vezanih uz ksenofobiju korištenjem kreativnosti i mašte kao alata za stvaranje pozitivnih promjena unutar zajednica. Kombinacija tradicionalnog obrazovanja kreativnim umjetničkim metodama poput forum teatra omogućuje pojedincima iz svih slojeva života – bez obzira na dob ili spol – da nauče o pitanjima koja se tiču

ksenofobnog ponašanja i da razviju svoje vještine za učinkovito rješavanje tog ponašanja na privlačan način. Štaviše, obezbjeđujući pojedincima potreban alat za borbu protiv predrasuda i netolerancije, postaju ovlašteni agenti u promicanju socijalne uključenosti u društvo općenito.

Predloženi pristup

Koristimo se tehnikama izvedbene umjetnosti (improvizacija i forum teatar posebno) u cilju rješavanja ksenofobičnih stavova među učenicima. Naš pristup suočavanju s ksenofobičnim stavovima među učenicima uključuje korištenje posebno osmišljenih tehnika izvedbene umjetnosti.

Usredotočeni smo na korištenje improvizacije i forum teatra, koji su oboje moćni alati koji potiču kreativne načine rješavanja problema i omogućuju sudionicima da istraže različite perspektive u sigurnom okruženju. Improvizacija može pomoći sudionicima u stvaranju spontanih scenarija, dok forum teatar ih potiče na razvijanje strategija za rješavanje društvenih pitanja poput ksenofobije.

Kombinacijom ova dva elementa učenicima omogućujemo da aktivno sudjeluju u smislenim razgovorima o vlastitim iskustvima kao onih drugih.

Nadamo se da će kroz ovaj proces učenici dublje razumjeti složenost takvih stavova i kako oni mogu oblikovati različite identitete unutar određenog društvenog konteksta. Nadalje, pružanjem atmosfere gdje se svako potiče da izrazi svoje stavove bez straha od osude ili ismijavanja, vjerujemo da će to dovesti do povećane empatije prema ljudima iz različite pozadine – potičući ih da u konačnici radije prihvate različitost nego odbiju.

Zašto koristimo tehnike izvedbene umjetnosti?

- izvedbene umjetnosti osnažuju pojedinca da analizira i preispituje ustaljene stereotipe i predrasude
- izvedbene umjetnosti aktiviraju maštu glumaca/sudionika čime osnažuju da zamišljaju različite scenarije i izlaze iz određenih situacija
- izvedbene umjetnosti otključavaju empatiju
- izvedbene umjetnosti mogu pružiti različite razine slobode u smislu konstruiranja imaginarnih svjetova
- ovladavanje improvizacijom ključ je uspješne i učinkovite primjene foruma teatra

Približavanje tehnikama izvedbenih umjetnosti može biti moćan način za proboj kulturnih i društvenih ograničenja, kao i za razvoj kreativnog rješavanja problema vještine. Korištenjem ovih tehnika sudionici mogu istražiti granice svoje mašte i smisliti inovativna rješenja koja su možda prije bila previđena. Improvizacija je posebno važna vještina u primjeni forum teatra, jer omogućuje ljudima da spontano reagiraju na promjene na sceni ili okruženju bez potrebe za planiranjem unaprijed. Nadalje, omogućuje im glumiti različite priče i situacije, što potiče empatiju i omogućuje pojedincima da dobiju uvid u ono što druga osoba može misliti ili osjećati u bilo kojoj datoj situaciji. Tehnike izvedbenih umjetnosti također su korisne za istraživanje teških tema kao što su rasizam i diskriminacija u sigurnom okruženju. Stvaranjem scene koja se izravno bavi ovim problemima, sudionici mogu dublje razumjeti složenosti sistematske opresije i kako ona utječe na živote onih koji su njome pogođeni.

Kroz ovaj proces mogu razviti saosjećanje za one koji su nerazmjerno pogođeni ovim nepravdama, što u konačnici pomaže u stvaranju inkluzivnog društva u kojem se svi cijene i poštuju.

1. Uloga nastavnika

Zašto učitelji igraju važnu ulogu u procesu?

- učitelji/treneri kao pouzdani partneri u formalnom i neformalnom procesu obrazovanja

- učitelji/treneri kao ključni resurs za prijenos znanja, društvenih vještina i percepcije

- učitelji/treneri koji vode proces emocionalnog sazrijevanja i socijalizacije učenika

Nastavnici/treneri kao pouzdani partneri u formalnom i neformalnom procesu obrazovanja

Počnimo s definicijom povjerenja i partnera. Prema Tschannen-Moranu povjerenje se općenito definira kao ljudi koji dijele zajedničke brige i potrebe i koji cijene povjerenje u svojim odnosima (Tschannen-Moran, 2004). Gledajući definiciju u smislu drugog pojma, partner se općenito definira kao osoba koja je uključena u istoj aktivnosti s drugom osobom ili osobama. U slučaju oba pojma dvije osobe sudjeluju u akciji.

Uzimajući ova dva pojma u području obrazovanja možemo se pozvati na pouzdano obrazovno partnerstvo. Partnera se doživljava kao ravnopravnog čovjeka koji je tu da pomogne i da podršku, uglavnom na strani učenika. Kao rezultat zajedničkog rada učitelja i učenika ključno je za uspostavljanje pouzdanog partnerstva s ciljem postizanja ciljeva procesa učenja.

Istraživanja pokazuju da se učenici bolje uključuju u učenje, bolje se ponašaju na nastavi i u različitim situacijama kada vjeruju svom učitelju. Kada je odnos između nastavnika i učenika jak, poboljšanja u angažmanu učenika u obrazovnom procesu mogu se primijetiti – učenje i poučavanje, pohađanje nastave, akademski rezultati.

Gledajući obrazovni proces, formalno obrazovanje, koje je najpoznatiji oblik obrazovanja kakav se odvija u obrazovnoj ustanovi je strukturiran i sistematski oblik učenja. Dok se van kurikuluma formalnog obrazovanja događa neformalno obrazovanje, miješajući formalno i neformalno obrazovanje. Neformalno obrazovanje naglašava dobrovoljno i aktivno sudjelovanje i ono je usko povezano s potrebama i interesima sudionika.

Izvođenje forum teatra može se lahko koristiti u različitim kontekstima učenja, u formalnom i neformalnom obrazovanju. Vraćajući se na povjerenje i partnerstvo, učitelji i treneri moraju biti i djelovati kao pouzdani partneri koji podržavaju učenika u ovom procesu. Učenici mogu biti nesigurni i sumnjati u svoje vještine, ali glavna svrha forum teatra je da bude obrazovno sredstvo tako da učenici razumiju društvenu stvarnost, ksenofobične postupke i druga diskriminirajuća ponašanja i nauče kako se boriti protiv tih stavova. Dakle učitelji treneri moraju izgraditi povjerenje i ohrabriti svoje učenike. Oni mogu koristiti sljedeće načine izgradnje povjerenja:

Biti jasan – Forum teatar ima posebna pravila koja se mogu prenijeti učenicima na jednostavan i razumljiv način. Kada prenosite informacije i dajete upute oni moraju biti jasni učenicima i trebaju da razumiju vašu poruku i šta to tačno moraju učiniti.

Biti spreman – povjerenje učenika raste kada imaju pripremljenu osobu ispred njih. Snažno se pripremite, budite sigurni da vrlo dobro poznajete pravila forum teatra i kako se ono provodi. Također pripremite učenike s improvizacionim tehnikama i igrama kako bi se osjećali sigurnije dok igraju forum kazalište

Biti predan – Vaš stav je vrlo važan, učenici vjeruju pouzdanim ljudima. Da steknete njihovo povjerenje, morate im pokazati predanost i održati datu riječ.

Biti povezan i pružati podršku – prvi korak za povezivanje s učenicima je slušanje pažljivo i pružanje podrške. Pokažite da cijenite doprinos i trud pri izvođenju forum teatra. Budite prisutni tijekom sesije jer učenici mogu osjetiti ako ste isključeni, da je vaš um negdje drugdje.

Nastavnici/treneri kao ključni resurs za prijenos znanja, društvenih vještina i percepcije

Prenošenje znanja, socijalnih vještina i percepcije učenicima u nastavnom procesu je umjetnost u kojoj je učitelj umjetnik koji treba biti vrlo vješt koristeći prave alate i metode. Korištenjem ispravne metode učenja učitelji mogu stvoriti prijateljsko ozračje i potaknuti učenike na prevladavanje ličnih ograničenja, strahova, te izgraditi povjerenje i proširiti znanje.

Formalno obrazovanje može biti kruto i rigorozno kroz tradicionalne načine nastave koja se oslanja na prijenos informacija. Dok alternativne metode učenja angažiraju učenike, oslanjaju se na uključivanje svih osjetila sudionika.

Forum teatar specifična je i ujedno učinkovita metoda koja daje čiteljima sposobnost prenošenja znanja, društvenih vještina i percepcije na bezbrižan način. Metoda nudi savršenu postavku gdje će učenici biti sposobni razumjeti društvenu stvarnost, ksenofobične stavove, ugnjetavanje, diskriminacije, reflektirati na njih i djelovati u borbi protiv njih. Uz to znanja koja će steći o društvenoj stvarnosti, razvit će socijalne vještine kao što su učinkovita komunikacija, rješavanje sukoba, aktivno slušanje, empatija i razumijevanje složenih situacija iz stvarnog života.

Učitelji/treneri koji vode proces emocionalnog sazrijevanja i socijalizacije učenika

Emocionalna zrelost i socijalizacija učenika je iznimno važan proces koji utječe ne samo na akademske rezultate i postignuća učenika, nego na njihov svakodnevni život i odnose s drugima. Poznato je kao socioemocionalno učenje (SEU) koje stručnjaci za obrazovanje definiraju kao „proces razvijanje samosvijesti, samokontrole i međuljudskih vještina koje su vitalne za školski, radni i životni uspjeh.”

Kao posljedica toga, emocionalni i socijalni razvoj učenika utječe na njihov proces rasta i učenja. Istraživanja pokazuju da učenici s dobrim društvenim i emocionalnim razvojem su sretniji, više su motivirani za učenje i sudjeluju u razrednim aktivnostima, pokazuju pozitivne stavove i imaju bolje akademske rezultate od vršnjaka s manje razvijenim emocionalnim i društvenim vještinama (Hyson 2004; Kostelnik i sur., 2015).

Također, stručnjaci naglašavaju ključnu ulogu roditelja i porodice u socioemocionalni razvoj djece. U međuvremenu, izvan uloge roditelja u tom procesu, učitelji postaju ključni akteri u vođenju emocionalne zrelosti i proces socijalizacije učenika jer većinu vremena provode u školi. Socio-emocionalno učenje dobilo je mjesto u obrazovnom sistemu i sve više i više je u središtu pažnje. Od nastavnika se očekuje da uče učenike kako položiti ispite, izvršiti zadatke i postati ljudska bića koja imaju potrebne vještine za uspjeh u školi i u životu.

Učitelji su doista svjesni svoje odgovornosti da pomognu učenicima da postignu dobre akademske rezultate, te da im pomognu u osobnom razvoju. Cijeli proces pridonosi tome da učenici postanu dobro zaokružene osobe spremne za rad različitim životnim situacijama i da uspiju.

U vezi sa socijalno-emocionalnim razvojem učenika specijalist identificira tri ključna elementa:

Gluma: naglasiti prikladna ponašanja učenika sa socijalnog aspekta pogleda i načine koji potiču učenje.

Osjećaji: učenici su sposobni razumjeti tuđe emocije i kontrolirati vlastite emocije

Razmišljanje: učenici održavaju fokus, reguliraju pažnju i misli.

Za vođenje učenika kroz ove elemente ključna je uloga nastavnika i oni se moraju koristiti odgovarajućim metodama i strategijama koje pridonose društvenoj zajednici učenika i emocionalnom razvoju. Povezano s upotrebom forum teatra i izvedbene umjetnosti, one uključuju sva tri elementa i pridonose njihovom razvoju.

Učenici forum teatrom uče kako bi se trebali ponašati u društvu prikladno jer forum teatar stvara društvene konfliktne situacije kao što su djela ksenofobije, rasizam, diskriminacija, nasilje koje se mora riješiti i završava s najboljim rješenjima koja je predložila publika za rješavanje ovih sukoba. Dalje, učenici su sposobni učiti o osjećajima, razumjeti druge osjećaje koji ulaze u ulogu lika, također mogu učiti o njima vlastite osjećaje tokom razmišljanja nakon predstave. Gluma pomaže sudionicima u učenju kako kontrolirati vlastite emocije u različitim životnim situacijama.

Forum teatar zbog svoje kompleksnosti izaziva razmišljanje studenata, potrebno je ostati usredotočen, usmjeravati pažnju i misli tokom izvođenja, reflektirajući u toku prijelaza od lika do stvarnog pojedinca koji jesu i obrnuto. Tokom cijelog procesa učenici vježbaju vještine rješavanja problema, empatiju, kritičko mišljenje, samosvijest, samokontrolu i međuljudske vještine.

Koja je uloga učitelja u cijelom tom procesu?

Učitelj je majstor koji vodi učenike, podržava ih i obraća pažnju na cijeli proces. Koristeći se snagom forum teatra učitelji promovišu performativne umjetničke metode koje potiču socio-emocionalni razvoj, stvaraju veze i dobar odnos s učenicima, pomaže im da se osjećaju sigurno i samopouzdana, poboljšavaju društveno ponašanje, pronalaze rješenja za sukobe i društvene izazove koji pomažu učenicima u socio-emocionalnoj zrelosti koja pomaže učenicima da se nose s problemima iz stvarnog života i da ih dobro zaokruže kao pojedince.

Potreba za resursima

Identificirane praznine u znanju i pripremljenosti nastavnika s obzirom na primjenu kreativnih interaktivnih metoda (koristiti nacionalne izvještaje i nacionalni izvještaj iz istraživanja)

Potreba za resursima koju su identificirali nastavnici (koristite nacionalne izvještaje iz ankete)

Prema analizi forum teatar primjenjiv je na glavnu temu projekta za 58,1% učitelja u Poljskoj. Međutim, oni nemaju iskustva u korištenju ove metode. Jedan od uzroka mogao bi biti nedostatak resursa jer samo 25 % ima pristup njima. Učitelji su tvrdili da novi kreativni pristupi bili bi najučinkovitiji u njihovom radu s neprijateljski natrojenim mladim ljudima.

Više od 48 % njih smatra da bi im radionica bila najkorisnija pomoć kako implementirati forum teatar u svoj rad. Također ga smatraju privlačnim kao resurs: interaktivni moduli i video upute.

U Slovačkoj također postoje vrlo slični zaključci. Glavne preporuke od anketa su sljedeći. Postoji samo mali broj relevantnih izvora koji bi pružio učiteljima i osobama koje rade s mladima informacije o kreativnim načinima suočavanja s ksenofobijom. Čak i ako ih ima, mnogi ispitanici ne znaju za njih. Stoga stvaranje kao i kanale distribucije takvih resursa treba poboljšati (možda putem društvenih medija ili saradnje između škola itd.).

Obuke, videozapise, online kurseve i priručnike o kreativnim načinima ublažavanja ksenofobije treba razvijati i širiti između učitelja i radnika koji rade s mladima.

Potreba za resursima također je vrlo izražena u zemljama drugih partnera. Sve preporuke su usmjerene na podršku odgojno-obrazovnom procesu savremenim sredstvima temeljenim na kreativnim metodama.

Učitelji moraju koristiti kreativnije interaktivne metode i alate za podizanje svijesti o kulturnoj raznolikosti i uključivati učenike u borbu protiv ksenofobije. Učitelji, radnici koji rade s mladima, treneri i drugi edukatori također trebaju dodatne resurse i podršku za pomoć učiteljima u podizanju svijesti o kulturnim razlikama i pomoći im da počnu izazivati ustaljene percepcije različitih kultura u svom radu. Odgajatelji koji rade s djecom u svojim učionicama trebaju proći obuku o tome kako se najbolje nositi s rasizmom unutar učionice jer im je teško kad se nose s raspoloženjem protiv pridošlica ili ksenofobije među studentima koji dolaze iz različitih sredina različitih od zapadnoeuropskih kultura. Učitelji trebaju dobiti podršku u obliku vježbe, primjera, opisa praktičnih pitanja, dobre prakse itd. da bi se osjećali sigurnima koristeći kreativnu metodologiju i alate.

METODOLOGIJA IZVOĐENJA FORUM TEATRA PROTIV KSENOFOBIIJE

1. Pregled koncepta metodologije

Nadahnuti snagom izvedbenih umjetnosti za rješavanje društvenih problema i izazivanje ukorijenjenih stavova i predrasuda, odlučili smo stvoriti metodologiju za izvođenje forum teatra protiv ksenofobije. Metodologija može poslužiti kao praktičan alat za predlaganje koraka za ostvarivanje najveće prednosti kreativne teatarske primjene među skupinama učenika.

Metodologija se sastoji od 3 modula:

MODUL 1: Ovladavanje principima improvizacije za izgradnju čvrstog tijela

MODUL 2: Izvođenje forum teatra – principi i praktični savjeti

MODUL 3: Scenariji za izvođenje forum teatra

MODUL 1 uvodi improvizacijski teatar kao sredstvo za učinkovitu primjenu forum teatra koji se temelji na improvizaciji i samo osnovnim scenarijima. Sadrži teoretsku pozadinu kao i praktične igre za stjecanje iskustva aktiviranja kreativnog potencijala i deblokiranje strahova i napetosti povezanih s izvedbom.

MODUL 2 objašnjava filozofiju forum teatra i njegovu genezu kao uključiv i angažiran oblik teatra povezanim s temama socijalne pravde. Također predstavlja “pravila” izvođenja forum teatra na temelju kadriranja scenarija i improvizacije. Praktični savjeti predstavljeni u ovom modulu također objašnjavaju krajnji cilj takvog nastupa koji je postizanje najpovoljnijeg ishoda konfliktne situacije čime se izazivaju, analiziraju i prevladavaju ksenofobni stavovi.

MODUL 3 sastoji se od banke scenarija koji se mogu koristiti za izvođenje forum teatra. Svaki od njih donosi samo osnovne podatke o tome ko su likovi, šta rade i gdje to rade. Svaka forum teatarska predstava može se temeljiti na scenariju, a zatim razvijati u njemu u skladu s intervencijama i sugestijama publike, kao i “glumačke” reflektivnosti i kreativnosti.

Kako primjenjujemo metodologiju korak po korak?

Prije početka postupne primjene ove metodologije, ljudi koji apliciraju moraju uzeti neko vrijeme za razgovor o glavnim temama ksenofobije i odbacivanja na temelju stereotipa i predrasuda. Moraju biti svjesni značenja i manifestacije takvih stavova, iako bi neki od njih mogli zapravo čak i dijeliti takve.

Korak 1: Ovladati principima improvizacije upoznavanjem sa principima improvizacije te njihovom primjenom u improvizacijskim igrama. Počnite od najlakše igre, “Igre za zagrijavanje, svladavanje napetosti i učenje osnovnih principa” (MODUL 1). Neka ova prva vježba/okupljanje bude u potpunosti usmjereno na otpuštanje napetosti i deblokiranja strahova. Nemojte još uvoditi forum teatar.

Korak 2: Nastavite proces pripreme igrajući improvizacijske igre. Počnite igrajući 2-3 najlakše igre, ali zatim odaberite još 2-3 “Napredne igre za razvoj dodatnih vještina” (MODUL 1). Neka ovo drugo/okupljanje bude u potpunosti usmjereno na prevladavanje napetosti, strahova i aktiviranje kreativnosti. Nemojte još uvoditi forum teatar.

Korak 3: Upoznavanje sa znanjem i pravilima forum teatra (MODUL 2). Zagrijte se sa jednom lankom i jednom naprednom improvizacijskom igrom prije svakog forum teatar vježbe/izvedbe (MODUL 1) Ako izvodite više scenarija u jednom okupljanju/nastupu, zagrijavanje ide samo prije prvog. Rotirajte igre svaki put. Nakon zagrijavanja odaberite scenarij banke (MODUL 3) i formirajte skupinu glumaca i publike. Dodijelite uloge iz scenarija, odaberite Joker i igrajte.

Korak 4: Komunicirajte s publikom pomoću moderatorske figure Jokera. Neka publika predlaže određenu promjenu u toku radnje dopuštanjem dobrovoljaca iz publike koji izlaze na pozornicu i postaju dio nje. Nakon dolaska do najpovoljnijeg i najzadovoljavajućeg kraja nastupa, cijela grupa može iskoristiti neko vrijeme za raspravu i analizu onoga što se dogodilo u izvedbi, koje radnje su izazvale sukob, koje su ga riješile i zašto.

Korak 5: Nakon nekog vremena, naprimjer kada su svi scenariji odigrani, učenici mogu osmisliti vlastite osnovne scenarije stvaranjem okvira na temelju informacija KO, ŠTA i GDJE.

Korak 6: Kako biste diverzificirali svoje aktivnosti, nakon što se upoznate s forum teatrom, možete isprobati neke druge aplikacije forum teatra (navedeni kao dodatni resursi).

MODUL 1: Ovladavanje principima improvizacije za izgradnju čvrstog temelja za primjenu forum teatra

Teorijska podloga – osnovni principi improvizacije u vezi s forum teatrom

Riječi "improvizirati" i "improvizacija" su latinskog porijekla i sadrže tri dijela - "im", prefiks koji se koristi kao negacija, "pro", što znači "prethoditi", i "visare", što znači "vidjeti". Uz prstohvat mašte lahko se može prevesti glagol kao „raditi nešto bez prethodne pripreme ili se baviti nekim neočekivanim situacijama”.

Potreba za improvizacijom može se činiti stara koliko i svijet, ali zapravo je ima u današnjem svijetu više nego ikad prije. Ako zamislimo 21. stoljeće kao nemilosrdnu videoigru u kojoj su svi likovi međusobno ovisni i uključeni u složenu mrežu koja se uvijek mijenja, mogli bismo to shvatiti da savremenim ljudima je potrebna drugačija refleksija, ili drugim riječima – drugačiji pogled na svijet. Ljudi danas komuniciraju drugačije i puno više koriste tehnologiju na dnevnoj bazi i imaju pristup mnoštvu informacija, percipiraju i uče neviđenom brzinom. Sve te promjene i izazovi traže novu perspektivu ljudskog ponašanja koja je mnogo fleksibilnija, prilagodljivija i zahtijeva više improvizacije nego ikad prije.

Improvizacija je kreativni proces koji se događa “ovdje i sada”. Samo zamislite takmičara na Survivoru i pokušajte smisliti kako bi mogli “preživjeti” bez improviziranja i korištenja kombinatornog mišljenja. Neko bi tvrdio da improvizacija ne znači ništa jer se ne temelji na znanju. I to bi bilo pogrešno. Jer sve znanje i iskustvo koje smo skupili zapravo je glavni pokretač naših mogućnosti improvizacije.

Improvizacijski teatar datira još od vremena prije uvođenja pisma, kada su drevni ljudi igrali oko vatre. Obično su rekreirali scene iz onoga iz čega su percipirali u svijetu ili su prakticirali mistične rituale prepuštajući se spontanosti i ushićenju.

Vrhunac svog razvoja doživljava u drugoj polovici 16. stoljeća uz talijansku improvizacijsku komediju – *commedia del'arte all'improvviso*. Otprilike krajem 18. stoljeća improvizirani teatar počeo je nestajati, samo da bi bio ponovno izmišljen nakon nekoliko stoljeća od strane teatarskih pedagoga i redatelja poput Viole Spolin i Keith Johnstone. To su ljudi koji daju izgled savremenom improvizacijskom teatru izmišljanjem improvizacijskih principa, sistema i igre. Improvizacijski teatar u svojoj je biti arena **spontanosti**.

Ova arena je paralelna stvarnost na granici racionalne i spontane svijesti. Glumac kontrolira situaciju, ideju i likove, ali daje slobodu svojim urođenim spontanim mislima i reakcijama. Tri ključa ovog posebnog mjesta su **mašta, pažnja i inspiracija**. Ali oni mogu otključati vrata samo ako se akter riješi njihove blokade - **straha**. Opisani mehanizam uvijek radi u kontekstu **komunikacija** ili uzajamnog stvaranja imaginarnog svijeta rame uz rame s partnerom (glumcem, prijateljem, sukreatorom).

U improvizacijskom teatru sve scene predstave izmišljaju se ovdje i sada, nema preliminarnog scenarija, već samo ključne okolnosti koje daju informacije o tome ko, gdje i šta se događa. Obično publika predlaže okolnosti predlažući ko su ljudi na pozornici (npr. šta je njegova struka), gdje su i šta rade. Svi detalji i interakcije na pozornici izmišljaju glumci u trenutku. Neki od najvažnijih improvizacijskih načela koja otključavaju kreativni potencijal glumaca su:

Načelo dogovora ("da, i...") - ovo osnovno improvizacijsko načelo podsjeća glumce da za sve što je predloženo tokom improvizacije moraju reći "da" i nastaviti s nadogradnjom. Ako zvuči nemoguće, samo pogledajte "Yes Man" s Jimom Carreyjem. Ali zapamtite, iako u stvarnosti posljedice nekontroliranog slaganja mogu izgledati pogubno, u teatru vas može dovesti do neprocjenjivih otkrića

Načelo "Ništa nije pogrešno" - kada gradite imaginarnu situaciju ovdje i sada, vrlo je važno osloboditi svoj um i biti siguran da vas niko neće kriviti ili zamjeriti vam bilo šta. Zato sve sugestije trebate prihvatiti kao istinite i valjane, integrirati ih i koristiti sve što se trenutno rađa kao materijal za obradu.

Načelo "Neka vaš partner izgleda dobro" - ovo vas načelo podsjeća da je najvažnije ne suprotstavljati se partneru, nego mu pomagati. Kada glumite zajedno s partnerom, uvijek trebate nastojati izvući najbolje iz njega. Ovako su biografija i odnosi među likovima stvoreni brzo i učinkovito. Slijeđenje ovog načela pomaže vam u izbjegavanju sukoba tokom improvizacije.

Načelo "Nastoj biti objektivni, a ne originalan" - kada pokušate predložiti originalne ideje samo zbog svoje originalnosti, uništava se istinitost scene i postaje takva da joj se ne može ući u trag. Ako nastojite biti objektivni i pokazati svoju pravu prirodu na sceni, bit ćete uspješni, jer se držite vlastite intuicije i impulsa koji vas čine zanimljivima i drugačijima od drugih.

Načelo grupe - kada ste dio improvizacijske izvedbe, trebali biste uvijek pokušati biti dio grupe i vidjeti je kao jedan živi organizam. Trebali biste pratiti situaciju na mjestu događaja kako biste pravovremeno i adekvatno reagirali svaki trenutak.

Ali zašto nam je stalo do improvizacije ako je sve što želimo propitivanje naše osude, predrasuda i stereotipima o ljudima koji su drugačiji od nas? Pa, kao i svaka duboko ukorijenjena navika, ksenofobne stavove može biti teško savladati ili čak diskutovati o njima. Zato prvo trebamo odbaciti sve subjektivne i analitičke percepcije našeg bića i zaroniti u neizmjerni svijet nepoznatih, neplaniranih, neočekivanih kreativnih odluka. Dakle, ukratko, improvizacija će biti instrument, a forum teatar bit će format ove avanture. Kako biste bili spremni za stvaranje forum teatra, prvo morate otključati svoj kreativni potencijal. To je isto kao i pjevanje - ako želite nešto pjevati na najljepši mogući način, prvo morate zagrijati svoje glasne žice s pravim vježbama. Dakle, evo nekoliko vježbi i igara za zagrijavanje čime povećavate svoju kreativnost i aktivirate svoju maštu.

Praktični savjeti – improvizacijske igre

Gore opisana načela mogu se vježbati i savladati kroz različite oblike improvizacijskih igara. Igranje i navikavanje na njih vrlo je važna pretpriprema za izvođenje forum teatra. Pomažu vam da se opustite, iskoristite svoju kreativnost, oslobodite se svih vrsta blokirajućih strahova, očekivanja i samozahtjeva.

Igre za zagrijavanje, prevladavanje napetosti i učenje osnovnih principa

“Pusti nas...”

Pravila: Svi sudionici raspoređeni su po prostori. Jedan od njih (ko god radi to prvi) glasno kaže: "Idemo...", dodajući neku akciju (npr. skočimo na jednoj nozi, zaplešemo, pljesnemo rukama itd.). Svi ostali uzbuđeno ponavljaju isto ono što su čuli "Idemo..." i svi počinju izvoditi tu akciju. U nekom trenutku radeći to, drugi sudionik kaže "Idemo...", uvodeći drugu radnju. Svi drugi uzbuđeno ponavljaju ovaj prijedlog i počinju izvoditi predloženu radnju. Igra se može nastaviti u onoliko rundi koliko želite za 5-10 minuta.

Svrha: ovladavanje principom prihvaćanja, razvijanje osjećaja za zajedništvo, timski rad i osjećaj grupne dinamike

"Trebam, trebam, trebam..."

Pravila: Svi sudionici su u krugu, jedan ide do nasumičnog drugog i govori tri stvari koje su mu potrebne hitno i brzo. Primatelj informacije pamti zadnju, odlazi do drugog slučajnog sudionika i nabroja tri stvari koje on/ona treba, počevši od onoga što je zadnje čuo i dodaje dvije nove. Nakon nekog vremena, igra se može zakomplicirati postavljanjem pitanja dvoje ili troje sudionika da započnu igru u isto vrijeme. Igra može trajati 5-10 minuta.

Svrha: ovladavanje načelom ništa nije pogrešno, razvijanje fleksibilnosti, asocijativno mišljenje, brze reakcije

"Igra hodanja"

Pravila: Svi hodaju nasumično u sobi. Učiteljica kaže "stani, sad samo jedan ide". Ko god izabere, počinje prvi, a kad stane, drugi mora krenuti hodati odmah, ali uvijek samo jedan po jedan. Postupno može postati više komplicirano i mogu hodati dvije ili tri osobe u isto vrijeme. Igra može trajati 5-10 minuta.

Svrha: razvijanje koncentracije, timski rad

"Brojanje"

Pravila: Svi sudionici se rasporede u krug i počnu brojati od 1 do 20, ali bez posebnog reda ko je sljedeći na redu da broji. Ako neko pogriješi, ili dvoje ljudi kaže isti broj istovremeno, igra počinje ispočetka od 1. Igra može trajati dok se ne dosegne 20.

Svrha: stvaranje osjećaja grupne dinamike, pripadnosti grupi kao jednom organizmu, razvija koncentraciju (pažnju)

“Zip - zap - boing”

Pravila: "zip" znači pljeskati u jednom smjeru, "zap" znači pljeskati nasumičnoj osobi, "boing" je promijeniti smjer. Jednom kada se savladaju pravila, cilj više nije igrati na pobjedu, negoli početi **internalizirati** stavove drugih sudionika.

Naprimjer, ako je neko rekao "zip" određenom, specifičnom gestom ili intonacijom, drugi neka ga posuđuju i ponavljaju svaki put kad "zip-aju". Igra može trajati 5-10 minuta.

Primjer: [\(193\) ZIP-ZAP-BOING | warm-up activity - YouTube](#)

Svrha: zagrijavanje, izgradnja karaktera

Napredne igre za razvoj dodatnih vještina

""Ja sam, ja sam, ja sam"

Pravila: Sudionici se poredaju ukруг, jedan ulazi u krug i kaže "Ja sam...", drugi ide do njega i brzo dodaje asocijativno "ja sam...". Naprimjer, ako prvi kaže "Ja sam drvo", drugi bi mogao reći "Ja sam list", treći - "Ja sam jesen" itd. Kad su u krugu četvero ljudi, posljednji traži ostala tri da izađu, a onaj koji ostane u krugu ponavlja ono što je rekao. I opet ljudi počinju ulaziti u krug. Igra može trajati 5-10 minuta.

Svrha: Ovladavanje načelima "prihvatanja" i "ništa nije pogrešno"; savladavanje asocijativnog mišljenja i kreativnosti

"Evolucija"

Pravila: Sudionici se poredaju u veliki krug. Jedan ulazi u krug i počinje hodati uokolo (ukруг), hodavši normalno. Za njim se redaju po 3-4 osobe, od kojih svaki preuzima tipičnu karakteristiku od prethodnog (npr. mahanje ruke/noge tokom hodanja) i pretjeruje/karikira to.

Svrha: savladavanje načela "ništa nije pogrešno", razvijanje osjećaja za karakter

"Ogledalo"

Pravila: Svi sudionici su podijeljeni u parove. Prvo, jedan od svakog para vodi njegove/njezine pokrete, a drugi, stojeći nasuprot njemu, ponavlja pokrete kao u ogledalu. Nakon 1-2 minute razmjenjuju se i onaj koji je ponavljao radnje postaje vođa. Nakon još 1-2 minute, svaki par treba početi sinhronizirano se kretati, neprestano dodavati loptu jedno drugome, po principu - svako vodi, svako slijedi.

Svrha: razvijanje timskog rada, reflektivnosti

"Šta mi se sviđa kod tebe"

Pravila: Svi sudionici stoje u parovima i svako kaže tri stvari koje mu se sviđaju kod drugog. Nakon toga se parovi zamijene i svaki razmijeni tri stvari koje mu se sviđaju o njihovom novom partneru. Ovo se ponavlja nekoliko rundi dok ne ponestane parova.

Svrha: ovladavanje principom "učini da partner izgleda dobro", potiče iskrenost i objektivnost

"Oh, grupo, molim vas, pokažite mi"

Pravila: 5-6 ljudi stoji u redu. Pitaju se ostali koji ne sudjeluju da smisle riječ/predmet. Ko god smisli riječ/predmet treba reći "Oh grupo, pokaži mi..." (npr. most) . Osobe koje sudjeluju imaju 3 sekunde konstruirati ovaj predmet svojim tijelima. Svaka sudjelujuća "grupa" može pokušati konstruirati 4-5 riječi/predmeta i zatim ih zamijeniti drugom.

Svrha: ovladavanje timskim radom, razvijanje kreativnosti i asocijativnog mišljenja

"Mi smo"

Pravila: 5-6 ljudi stoji u redu. Pitaju se ostali koji ne sudjeluju da smisle riječ, koja nije predmet. Nakon primljene riječi, jedan od ljudi koji sudjeluju dolaze naprijed i kažu "mi smo...", dodajući asocijaciju na izgovorenu riječ, a svi sudionici imaju tri sekunde za stvaranje slike onoga što je prvi sudionik izjavio koristeći svoja tijela. Zatim, započinju improvizirani monolog u ulozi slike, svaki od njih dodaje rečenicu u njemu. Naprimjer, ako je izgovorena riječ lagana, a prvi sudionik asocijativno kaže „mi smo aparat za gašenje“, sudionici stvaraju sliku aparata za gašenje požara i započinju svoj monolog uzastopnim izgovaranjem „Jako sam zauzet“; “Svuda oko mene je vatra”, “Nemam vremena za svoje hobije”, “Ljudi me primjećuju samo kad me trebaju”. Monolog se može nastaviti sve dok je ono opisano dovoljno bogato ili dok svaki sudionik ne doda 2 rečenice u monolog.

Svrha: učenje kako stvoriti likove, savladavanje "ništa nije pogrešno" i načela "prihvatanja".

“Scene za dvoje”

Pravila: Svi se dijele u dva reda i počinju izlaziti u parovima iz jednog reda u drugi. Svaki par izmjenjuje ukupno tri rečenice u obliku dijaloga kojima moraju odgovoriti na pitanja ko su, gdje su i šta oni rade. Naprimjer, S1 kaže “Koliko je trava na ovom stadionu narasla, sestro”, S2 kaže “Nije ni čudo što su htjeli da ga pokosimo”, S1 “Pa, mi smo najbrže kosilice u gradu i utakmica počinje za sat vremena”. Cilj je dati što više pozadine likovima i značenju situacije u samo tri rečenice, prateći osnovni okvir ko, gdje i šta. Igra završava čim su svi dio jednog para i jednog dijaloga. Ako je moguće, može se odigrati još jedan krug igre.

Svrha: poticanje kreativnosti, razvijanje brzog mišljenja i učenje kako slijediti partnera

“Sedam nepostojećih stvari”

Pravila: Sudionici se poredaju u krug. Jedan od njih ulazi u krug i drugi im daje zadatak da kažu sedam nepostojećih stvari, npr. sedam nepostojećih jezika.

Nakon svake osobe u krugu, ostali entuzijastično i ohrabrujuće zazivaju navedeni broj - jedan, dva, tri i tako do sedam. Naprimjer, osoba unutar kruga viče “strangolian” - ostali viču “jedan”, osoba unutra viče “borgundian” - ostali viču “dva” itd.

Svrha: Ovladavanje načelima „ništa nije pogrešno“, prevladavanje napetosti i blokade

“Freeze”

Pravila: Sudionici se poredaju u krug. Dvoje ulaze u krug i počinju glumiti neku scenu. U jednom trenutku neko od ostalih sudionika kaže "Freeze". Dvoje ljudi koji glume unutar kruga se zamrzavaju, a onaj koji je rekao "Freeze" dodiruje jednu od dvije zamrznute osobe u krugu i zauzima njegovo mjesto i zauzima isti fizički položaj tijela. Dotaknuti se vraća u krug. Nova osoba unutar kruga počinje glumiti novu scenu, mijenjajući okolnosti situacije. Možete odigrati nekoliko rundi igre.

Svrha: Razvijanje kreativnog potencijala i vještina brze promjene, koje su vrlo važne za forum teatar

“Naprijed i nazad”

Pravila: 2-3 osobe počinju glumiti scenu na temu iz zamišljene radnje akcionog filma. Scena se mora graditi s manje riječi, a više pokreta i djela. Druga osoba koja je imenovana za navigatora igre počinje izricati naredbe poput “Stop”, “Nazad”, “Naprijed”. Ljudi koji glume izvršavaju naredbe premotavanjem situacije unazad i unaprijed. Možete je igrati dok priča se približi kraju i onda završite s premotavanjem do početka.

Svrha: Razvijanje koncentracije; učenje kako se prebaciti u različite situacije, što je važna vještina kada igrate forum teatar.

Potrebni resursi

Primjena praksi opisanih u ovom modulu zahtijeva samo odgovarajući prostor. Pod odgovarajućim prostorom podrazumijevamo svaki otvoreni ili zatvoreni prostor (to može biti park, školsko dvorište, učionica, pozornica itd.) koji mogu primiti najmanje 20 ljudi i mogu osigurati slobodno i nesmetano kretanje u prostoru. The Improv trening može trajati jedan, dva ili više sati ovisno o raspoloživom vremenu. Ako se koristi kao uvod u primjenu forum teatra, može trajati kraće - 10-20 minuta, odnosno vrijeme potrebno za primjenu 2-3 improvizacijske igre.

Usmjeravanje nastavnika – uloga i aktivnosti

Pažnja i radnje nastavnika tokom primjene praksi u ovome modulu moraju biti u skladu sa sljedećim preporukama. Učitelj: Razmišlja koje igre odabrati za određenu aktivnost - u početku je dobro odabrati lakše igre na koje će se učenici naviknuti. Zatim postepeno zakomplicirati pravila ili uvesti nove igre.

Postavlja pravila svake igre, ali bez određivanja ko počinje/sudjeluje. Ovo je stvar inicijative samih studenata, bitno je da svi imaju jednake mogućnosti sudjelovanja.

Promatra igre i reakcije učenika. Intervenirati samo kada je potrebno -

npr. razjasni pravila, da smjernice kada zadatak nije dovoljno jasan, itd. Procjenjuje kada završiti igru - kada je kreativni potencijal sudionika iscrpljen, kada je grupna dinamika prekinuta ili kada je načelo naučeno u dovoljnoj mjeri.

Pazi da ne osuđuje ili sankcionira učenike za ono što su rekli. Te utakmice moraju biti sigurno područje za što god vam padne na pamet.

MODUL 2: Izvođenje forum teatra – principi i praktični savjeti

Teorijska pozadina – temeljna načela forum teatra

Forum teatar je oblik inkluzivnog, interaktivnog teatra koji se vrlo često koristi za postizanje određenih društvenih ciljeva. Temeljen je na djelu brazilskog reditelja Augusta Boala Teatar potlačenih u kojem publika sudjeluje u izvedbi tako što ima moć da ga promijeni. Boal (1931 - 2009) bio je brazilski teatarski redatelj, dramaturg, teoretičar drame te politički i kulturni djelatnik. Zbog kontroverzne prirode njegova učenja bio je proganjan, hapšen, mučen od strane režima, a nekoliko godina života proveo je u emigraciji. Razvio je svoj Teatar potlačenih kao teatarsku metodu temeljenu na knjizi „Pedagogija potlačenih”. On, također, postavlja svoju metodu u kontekstu cjelokupne estetike sistema.

Boalov Teatar potlačenih izgrađen je na određenoj estetici koja nastoji razotkriti jedinstvenost svijeta i ljudskih bića kao njegovih gradivnih elemenata. Insistira da "**razumijevanje poznatog iskustvom**, i eksperimentiranje proširuje sposobnost prepoznavanja, shvatanja i učenja". Njegov otac, Augusto Boal razmišlja o ta tri procesa i navodi:

“Proširuju se izvan granica mog upita i dovode me licem u lice s onim što nisam ni tražio. 'Ne tražim, nalazim!' rekao je Picasso. Radimo isto kad se, u potrazi za tim ciljem, posvetimo tome da vidimo ono što mi gledamo, slušamo ono što čujemo, osjećamo ono što dodirujemo, pišemo ono što mislimo. Svi smo mi Picassoi, svako u svojoj mjeri. . . i na naš način.” (Boal, A., *The Aesthetics of the Oppressed*”, 2006, Routledge)

Kako kaže Shanon Ivey, profesorica Teatra na Državnom univerzitetu Južne Karoline, Boalov rad “ima za cilj osnažiti marginalizirane populacije i njihove saveznike uvježbavanjem kreativnog saradničkog rješavanja problema”.

Forum teatar predlaže vrlo grubu strukturu izvedbe, uglavnom baziranu na određenoj temi o aktuelnom društvenom ili političkom pitanju koje je važno za grupu ili grupe ljudi. Uglavnom se može improvizirati samo s okvirom priča. Ključno obilježje ove priče je činjenica da protagonist pronalazi sebe u trenutku krize. Publika ima moć predložiti rješenja za ove probleme. Zato se skripta može "prepisati" kako bi se riješila kriza na alternativan i primjeren način.

Forum teatar je više kreativna metoda nego fiksni postupak. Puno je više usmjeren na umjetnički proces nego na umjetnički proizvod. Forum teatar se fokusira na senzacijama, na osjećajima proizvedenim u određenoj situaciji ovdje i sada, na suosjećanje. Poučava reproduciranjem stvarnosti. Tvrdi da problem, ako se zanemari, ne postaje bolje i može se riješiti samo aktivnim sudjelovanjem. Zato ima moć izazvati naše fiksne percepcije - privilegirati "jedinственosti" umjesto "skupova" i "znakova" umjesto "simbola". To je upravo mjesto gdje forum teatar, zasnovan na estetici potlačenih postaje improvizacijski teatar. Kada se oboje koriste kao instrumenti i izvori određenog mentalnog stava, možemo akumulirati znanje i svijest za bogatstvo, jedinstvenost i beskrajni potencijal nas samih i stvarnosti koja nas okružuje.

U forum teatru publika saraduje, sudjeluje i aktivno je uključena u iskustvo. Granice između publike i glumaca vrlo su nesigurne. Pripovijedanje može doći s obje strane. Ne oslanja se na scenografski dekor i rekvizite. Ne treba kompozitor, pogotovo ako se scenario radi u trenutku. Budući da služi u određene svrhe, povezane s razvojem i širenjem polja našeg iskustva, prikladan je za primjenu od strane raznih ljudi koji nisu nužno profesionalni glumci.

Iskustvo forum teatra primijenjeno u kontekstu aktualne metodologije temelji se na improvizaciji i u vrlo se ograničenoj mjeri oslanja na preliminarni set scenarija. Pomaže nam uvježbati male stvari kako bismo mogli raditi i baviti se velikim stvarima; zajedno prelaziti s ideja na djelovanje. Svrha je pomoći stavove, akcije, reakcije. Ne mora biti velika stvar, bitno je samo da donosi promjenu.

U forum teatru protagonist ne može dobiti ono što želi zbog određenih vrsta predrasuda izraženih prema njemu. Zato je prva zadaća izvedbe i publike razumjeti šta je to predrasuda, dekonstruirati, a zatim to indicirati. U forum teatru, identifikacija ovog specifičnog stava se događa glumeći ga. Ovo je mogući zadatak za publiku, jer u forum teatru publika se pretvara iz gledatelja u gledatelja-glumca, što znači neko ko promatra i nešto poduzima.

Glavna načela pri kreiranju predstave forum teatra su:

Protagonist ima mogućnosti.

Antagonist se može promijeniti.

Saveznik (publika) može promijeniti tok radnje.

Praktični savjeti – kako igrati forum teatar

Da bi se osjećali spremnim za skok u duboke vode forum teatra, morate se slobodno izraziti. To je nešto što se može postići improvizacijskim treningom i igrama. Slijedeći korake za primjenu ove metodologije, objašnjene gore, učenici mogu steći ovo iskustvo ovladavanjem improvizacijskih principa i zatim nastaviti stvarati svoje forum teatarske predstave na smislen i učinkovit način.

Nastanak predstave, temeljene na forum teatru, događa se regrutiranjem izvedbe i publike. To može biti i preliminarna raspodjela seta, ali ako se to radi u razredu učenika, možete početi tako što ćete pitati ko želi djelovati kao dio izvođača. Predloženi scenariji u MODULU 3 mogu poslužiti kao temelj za raspodjelu uloga. To znači da razred ili učitelj moraju prvo odabrati scenarij iz banke predloženih scenarija. Ako se predstava razvije prema posve improviziranim scenarijima ili scenarijima koje su predložili učenici, mogu izmisliti likove, šta rade i gdje to rade sami. Takav pristup se može primijeniti nakon nekog vremena, kada se učenici naviknu na "pravila igre". U svakom slučaju, učenici su ti koji vode proces i odlučuju na kojoj će strani biti – izvođači ili publika. Kako u forum teatru publika uvijek može postati dio predstave, ovo je prilično proizvoljno, ali ipak korisno razlikovanje na početku svakog izvođenja.

Nakon raspodjele uloga prema odabranom scenariju, izvedba može početi. Prvi zadatak učenika je pratiti osnovne informacije koje su uključene u scenariju tako da opisani sukob može postati evidentan. Scenariji ne sadrže nikakve posebne dijaloge, što znači da je na izvođačima da odrede tačne dijaloge improviziranjem. Jedino čega bi se trebali držati su tri stuba priče:

ko su likovi;

gdje su oni;

šta rade.

Tokom glume učenici moraju dati gore navedene informacije i tako prezentirati određenu situaciju koja će se na kraju razviti u sukob temeljen na ksenofobnim stavovima. Kada se dosegne vrhunac konflikta, figura Jokera se pojavljuje.

Joker je posebna vrsta posrednika koji komunicira s publikom. Glavna svrha Jokera je identificirati vrhunac sukoba i zaustaviti tok radnje. Zatim, Joker poziva publiku da pokuša identificirati gdje je sukob proizašao i šta treba učiniti kako bi se spriječila eskalacija. Da bi to učinio, Joker potiče dobrovoljce iz publike da izađu na pozornicu i uzmu dio predstave s jednim ciljem sprečavanja konflikta u predstavi. Volonter može izabrati da igra određenu ulogu iz seta predstavljenih likova ili izmisli novog lika za glumu unutar istog konteksta/priče. Joker "pomiče" akciju, tražeći od volontera gdje početi/u kojem trenutku bi on/ona želio intervenirati. Zatim Joker stavlja novi početak iste predstave od trenutka koji odabere gledatelj-glumac-dobrovoljac. Izvođači tada moraju djelovati na isti način na koji su djelovali prije i kada novi izvođač intervenira, moraju uzeti u obzir njegovo/njezino uplitanje u tok radnje i u skladu s tim mijenjati radnju. Cilj je spriječiti da se konfliktna situacija dogodi ili riješiti konflikt promjenom potisnute pozicije u kojoj se protagonist nalazi te mijenjanjem stavova i reakcija antagonista.

Zapamtite da tokom takve izvedbe:

Protagonist ima mogućnosti. To znači da nije osuđen na potlačivanje.

Antagonist se može promijeniti. To znači da može promijeniti svoje stavove i reakcije tokom nastupa.

Saveznik (publika) može promijeniti tok radnje. To znači da publika ima moć odrediti ishod priče intervencijom koja izaziva i pomiče negativne stereotipe.

Nakon što se postigne željeno razrješenje konfliktne situacije, Joker može pozvati drugog volontera da predloži svoj pristup rješavanju problema. Ovo se može uraditi nekoliko puta dok energija i koncentracija publike ne budu na mjestu. Zatim razred može odvojiti nekoliko minuta za razmišljanje o situaciji. Oni mogu raspravljati o temama kao što su:

Šta je uzrokovalo sukob? Kakvi su stavovi izazvali antagonistovo ponašanje?

Šta se dogodilo kada je volonter intervenirao? Šta se promijenilo? Zašto?

Nakon toga može se odabrati novi scenarij za početak nove izvedbe.

Potrebni resursi – prostor, vrijeme itd.

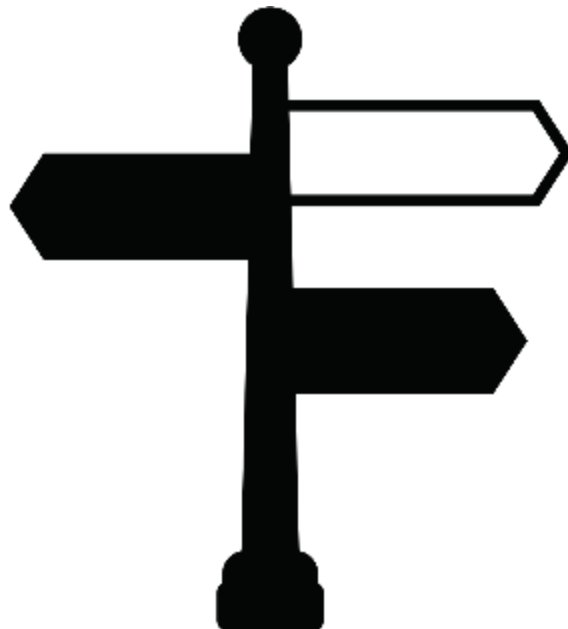
Primjena forum teatra zahtijeva gotovo isto toliko sredstava koliko improvizacijski trening – prostor i vrijeme, ali zahtijeva i slobodu mišljenja i akciju, što je ključan korak savladavanja umjetnosti improvizacije.

Pod odgovarajućim prostorom podrazumijevamo svaki otvoreni ili zatvoreni prostor (može biti park, npr školsko dvorište, učionica, pozornica itd.) koja može primiti najmanje 20 ljudi i može im osigurati slobodno i nesmetano kretanje u prostoru. Ako forum teatar izvedba prelazi na viši nivo, npr. grupa učenika nastupa pred cijelom školom, mora se osigurati veći i primjeren prostor kako bi svaki gledatelj-glumac mogao lako izaći na pozornicu.

Broj sudionika - i izvođača i publike, može varirati ovisno o nastupu i namjeni izvedbe. Može se igrati u maloj grupi učenika (10-20), mjenjajući izvođače i gledatelje, ili unutar veće publike, npr. svi učenici u školi. U tom slučaju broj izvođača ovisi o odabranom scenariju. Iako svako može sudjelovati u izvedbo kao publika izvođači koji započinju predstavu moraju imati neku prethodnu pripremu u improvizacijskom treningu.

Usmjeravanje nastavnika – uloga i aktivnosti

Tokom pripreme i glume vrlo je važna uloga nastavnika jer učenici bi mogli trebati vodstvo kako bi shvatili i implementirali ideju improvizirane i inkluzivne izvedbe

Učitelj ima znanje i vještine da učenicima prenese ključ poruke, pravila i tehnike vezane uz metodologiju treninga. Učitelj može biti prvi Joker tokom stvaranja forum teatarskih predstava. Onda on može predati ulogu volonteru iz grupe učenika.

Nastavnik kao dio publike može započeti s prijedlozima o promjenama u toku radnje u slučaju da drugi učenici u publici nisu aktivno angažirani. Radeći to učitelj može provocirati i inspirirati nove ideje učenika.

Nastavnik ima vodeću ulogu u raspravama nakon kreiranog nastupa. On/ona može postaviti pitanja za raspravu i voditi je na neki način koji osigurava uključivost, toleranciju i slobodu izražavanja, glavni cilj nastavnika je pomoći u izgradnji ugodnog okruženja dijaloga i razumijevanja dijeleći na taj način vrijednosti vezane uz multikulturalizam, različitosti i jednakog tretmana različitih ljudi.

MODUL 3: Scenariji za izvođenje forum teatra

Scenariji za igranje forum teatra kostur su priče, nastale u predstavi forum teatra. Ovisno o primijenjenoj razini improvizacije, scenariji se mogu razviti unaprijed ili kreirati u trenutku igranja. U svakom slučaju, scenariji se moraju izgraditi primjenom sljedeće strukture:

Odgovor na pitanje KO?

Odgovor na pitanje GDJE?

Odgovor na pitanje ŠTA?

Prvi dio svakog scenarija mora dati informacije o protagonistu i likovima koji će sudjelovati u vježbi forum teatra - ko su oni, koje je njihovo etničko porijeklo/nacionalnost/socijalno porijeklo/profesija itd.

Drugo pitanje na koje bi scenariji trebali odgovoriti je gdje se scena odvija - na cesti, u školi, u parku, na stadionu itd.

Treći dio scenarija trebao bi dati informacije o konfliktnoj situaciji - koji je specifičan kontekst koji pokreće sukob? Kako ksenofobični stavovi proizvode konfliktnu situaciju koju će vježba forum teatra pokušati ispraviti?

Ti bi scenariji trebali biti vrlo osnovni (navesti samo najvažniji kontekst odgovaranjem na tri pitanja), specifičnu situaciju i sliku likova detaljno će razviti uključeni učenici koristeći improvizaciju.

Svaki scenarij mora sadržavati barem protagoniste (pozitivne likove/potlačene) i antagonist(e) (negativni lik/ugnjetač) tako da sukob među njima postaje jasan i evidentan.

1. Sljedeći dio metodologije predlaže 21 scenarij spremnih scenarija koji mogu se koristiti u početku kako bi se učenici navikli na strukturu i vrstu informacija predstavljenih u njima. Nakon nekog vremena mogu početi izmišljati svoje vlastite scenarije za forum teatar.

1.KO?

1. Lokalni dječak;
2. Lokalna djevojčica;
3. Ukrajinka koja je nova učenica
4. Direktor škole
5. Učitelj/ica

2. GDJE?

U školi

3. ŠTA?

Ukrajinku pred razredom predstavlja direktor. Dječak se počne podrugljivo hihotati. Ukrajinka sramežljivo zauzima svoje mjesto, ali ubrzo zaspi za vrijeme nastave. Djevojčica i dječak počnu joj se rugati govoreći kako su svi Ukrajinci lijeni i pospani. Učitelj daje napomenu novoj djevojci, kao i učenicima koji se rugaju. Ista stvar se događa nekoliko dana zaredom a učitelj pošalje troje učenika direktoru. Ukrajinska djevojka šutke sluša direktorove napomene i počinje plakati ne znajući reći bilo šta u svoju obranu. Dvojica lokalnih učenika počnu joj se smijati.

1. KO?

1. Nogometni navijač, Bugarin;
2. Dječak Rom;
3. Rom, otac dječaka;
4. Još jedan nogometni navijač koji je slučajno član organizacije za ljudska prava

2. GDJE?

Na ulazu u Nacionalni stadion Vasil Levski, Sofia

3. ŠTA?

Svi čekaju da uđu i gledaju nogometnu utakmicu. Nogometni navijač misli da ga Rom pokušava opljačkati pa se počinje svađati s njim i njegovim ocem. Aktivist za ljudska prava pridružuje se argumentu kako bi objasnio da su to sve predrasude i agresivno pokušava argumentirati svoje mišljenje. Napetost raste

1. KO?

Majka, Bugarka

Otac, Bugarin

Njihov sin

Djevojka sina, irskog je porijekla.

2. GDJE?

Dnevna soba bugarske porodice u malom bugarskom gradu.

3. ŠTA?

Mladi par živi u inostranstvu, a sada su u posjeti sinovljevim roditeljima u Bugarskoj. Sin planira prvi put predstaviti svoju djevojku. Obitelj jedva čeka upoznati djevojku, misleći da je također Bugarka. Ona objavi svoje ime i roditelji ostaju bez teksta. Sin počne objašnjavati da u današnjem svijetu porijeklo nije bitno, ali njegovi roditelji vjeruju upravo suprotno, i daju ksenofobične izjave o djevojci. Umjesto da ih smiri, sin uspijeva još više iritirati obje strane.

Scenario 1 AMK:

1. KO?

Sirijski učenik

2 ili 3 turska učenika (dječaci i djevojčice)

Direktor škole

Nastavnik

2. GDJE?

U srednjoj školi u Turskoj

3. ŠTA?

U srednjoj školi pridružio se sirijski učenik koji je morao napustiti svoju zemlju. Čim je učenik stigao, odmah je bio podvrgnut ksenofobičnom ponašanju njegovih/njezinih turskih kolega. Učeniku su se rugali, zadirivali ga i isključili iz društvenih događanja. Učenikovo kulturno porijeklo bilo je ismijavano, a učenik se osjećao nepoželjnim. Bez obzira na napore škole da promiče različitost i inkluzivnost, ksenofobno ponašanje se nastavlja, a novi student se osjeća izoliranim i samim. Nastavnik shvaća ovu situaciju i ima za cilj spriječiti turske učenike od ksenofobnog ponašanja. Međutim, situacija se ne mijenja. Uprava škole mora da intervenira kako bi riješila ovaj problem, ali je trebalo vremena da obje strane osjete da su prihvaćeni u školi.

Scenario 2 AMK:

1.KO?

Turska porodica (majka, otac)

Njihov sin

Jedan od rođaka (daidža)

Engleski prijatelj sina

1.GDJE?

Kod kuće u Istanbulu

3. ŠTA?

Sin želi otići u inostranstvo da radi. Prvo razgovara sa svojim prijateljem Englezom o njegovim planovima za odlazak u inostranstvo. Jedne večeri odluči svojim saopćiti planove. Njegova se porodica protivi njegovoj odluci. Boje se da neće biti sposoban pronaći posao, komunicirati s lokalnim ljudima za koje vjeruju da su hladni i zli, i živjeti u skladu sa svojom vjerom. Daidža pokušava smiriti sve u sobi svojim umjerenim govorima. Međutim, engleski prijatelj podržava sina i napetost raste. Situacija postaje teža za rješavanje.

Scenario 3 AMK:**1.KO?**

Govornik engleskog porijekla

Moderator turskog porijekla

Francuski sudionik

Njemački sudionik

Turski sudionik

2. GDJE?

U konferencijskoj sobi u Turskoj

3. ŠTA?

Govornik drži predavanje o nacijama (kako postati nacija, kako je razvijati i učiniti većim.) U početku, govor ide dobro. U jednom trenutku, govornik kaže da je najjača država na svijetu Velika Britanija. Ovaj govor navodi sudionike da reagiraju na govornika. Govornik i sudionici počinju raspravljati. Moderator pokušava intervenirati, ali to samo zahuktava raspravu. Govornik nastavlja braniti svoje mišljenje. Njegove ksenofobične rečenice i pogrešna tumačenja uzrokuju kaos u konferencijskoj sobi.

Scenario 1 L4Y:

1. KO?

Lisa, 23-godišnja studentica, koja dolazi iz malog grada

Njezin razredni kolega John

Njihov profesor, profesor Smith

2. GDJE?

Ova scena odvija se u kampusu njihovog univerziteta u glavnom gradu.

3. ŠTA?

Oni su u predavaonici gdje profesor Smith drži svoje predavanje o društvenim nejednakostima u svojoj regiji. Sukob nastaje kada profesor Smith kritizira Lisin odgovor da je previše pojednostavljen i odražava ograničeno razmišljanje malog grada. John odmah staje u Lisinu obranu. To dovodi do svađe između Johna i profesora Smitha o tome treba li neko biti ili ne tretiran na ovaj način zbog čega se Lisa osjeća sve neugodnije.

Scenario 2 L4Y:

1. KO?

Mladić, bijelac, srednje klase, dolazi iz ruralnog područja istočne Europe. On radi kao prodavač u svojoj lokalnoj zajednici

Dva mlada Roma iz obližnjeg romskog naselja koji redovito putuju u selo da prodaju svoju robu.

Dva lokalna policajca

2. GDJE?

Scena se odvija na glavnoj ulici u centru grada, u blizini velikog supermarketa u kojem mladić radi.

KO? 2. GDJE? 3. ŠTA?

Dvojica Roma prilaze mladiću ispred supermarketa gdje on radi kako bi ga pitali treba li šta kupiti od njih. On odmah počinje vikati da će zvati policiju jer ga žele ubiti. Oni pokušavaju objasniti da samo žele prodati svoju robu, ali mladić i dalje više u panici. U tom trenutku muškarcima prilaze dva policajca i bez govora ili pitajući bilo šta, počnu hapsiti muškarce romske nacionalnosti. Prigovaraju i pokušavaju objasniti situaciju, ali policajci postaju agresivni i pokušavaju ih natjerati u policijski auto.

Scenario 3 L4Y:

1.KO?

25-godišnji iranski imigrant po imenu Ali

Jane i Michael - američki studenti, Alijevi prijatelji

Međunarodni student Victor, Alijev prijatelj, koji također dolazi iz Irana

2. GDJE?

Scena se odvija sunčanog dana u javnom parku u blizini univerzitetskog kampusa.

Često odlazi tamo kako bi se opustio i proveo vrijeme vani nakon predavanja.

Danas mu se pridružuje troje njegovih prijatelja.

3. ŠTA?

Sukob počinje kada se niotkuda pojavi stariji američki gospodin i počinje iznositi pogrdne primjedbe o Victorovom nacionalnom porijeklu, tvrdeći da “imigranti poput njega uvijek krađu poslove Amerikancima”. Ovo pokreće napetost između grupe dok se Jane i Michael osjećaju neugodno zbog svog prijatelja, Victor se ljuti i brani zbog čovjekovih riječi. Viktor ostaje sam da raspravlja sa starim gospodinom, dok ostali nijemo promatraju kako sukob raste.

Scenario 1 Edukopro:**1. KO?**

Mlad momak, Bosanac

Strani turist

Dva mladića, Bosanca

2. GDJE?

U malom selu u Bosni.

3. ŠTA?

Dječak se sam igra kraj rijeke kada čuje glasove i vidi u daljini nekoliko mladića koji su okružili stranca. Stranac pokušava objasniti nešto na engleskom dok ga mladići stalno ispituju odakle je i šta radi u njihovom selu. Žele da odmah ode, ali on stalno objašnjava da je on turist koji se izgubio nakon što je opljačkan. Oni ga optuže da je lažov i nastavljaju ga nazivati uvredljivim imenima.

Mladić želi pomoći strancu. Poznaje lokalne muškarce, ali ih se plaši.

Scenario 2 Edukopro:

1. KO?

Dva mlada momka

Arap koji putuje sa svojom djevojkom

Djevojka

Ostali putnici

2. GDJE?

Scena je smještena u gradskom autobusu, prepunom ljudi u Sarajevu.

3. ŠTA?

Vruć je dan i atmosfera je napeta; ljudi dijele ograničeni prostor, pokušavajući se smjestiti.

Na jednoj od stanica ulaze dva mlada momka i počinju se šaliti i glasno komentirati druge putnike.

Najveća meta bio je Arap koji je putovao sa svojom djevojkom. Pokušava ostati miran i ignorirati ih, ali nakon nekog vremena mu dosadi i ustane ispred njih. Mladići mu se suprotstavljaju govoreći da nije poželjan u njihovoj zemlji. Napetost raste dok ih Arap pokušava uvjeriti da nisu u pravu.

Scenario 3 Edukopro:

1. KO?

Nekoliko lokalnih učenika

Dječak izbjeglica iz Bosne

Učitelj

2. GDJE?

Scena je smještena ispred škole u jednom mađarskom gradu.

3. ŠTA?

Na odmoru djeca se spremaju početi igrati košarke, smijući se i uživajući. Ali tada prilazi jedan dječak – izbjeglica iz Bosne koji upravo je stigao u školu. Nervozno gleda uokolo, nadajući se da se može pridružiti zabavi.

Međutim, druga djeca ga odmah počinju ismijavati i isključivati ga iz njihove grupe. Smiju se njegovom naglasku i sramežljivosti, rugaju se njegovom nepoznavanje njihove kulture i jezika. Dječak pogne glavu zbog neugodnosti dok se pokušava opravdati.

Učitelj koji ih promatra iz blizine viče im da se počnu igrati. Svi počnu igrati se i za to vrijeme stalno ismijavaju bosanskog dječaka. Dječak se pokušava braniti, ali lokalni učenici postaju još neugodniji.

Scenario 1 YYSK:

1. KO?

Slovačkinja

Britanac (muž Slovačkinje)

Slovaci (nogometni navijači)

Dvojezični dječak (dijete Slovačkinje i Britanca)

2. GDJE?

“Gledalište” nogometnog stadiona - Slovačka.

3. ŠTA?

Muž (Englez) i žena (Slovakinja) došli su gledati nogometnu utakmicu svog djeteta od 7 godina. Tokom igre dječakov otac viče na sina na engleskom. (Viče kako bi potaknuo sina da bolje igra, viče zapovijedi kako poboljšati svoju igru.) Kad to čuje slovački navijač, vrlo je zabrinut što Englez govori engleski. Verbalno ga napada jer govori drugim jezikom iako je u Slovačkoj. Navijač misli, budući da su u Slovačkoj, trebali bi govoriti isključivo slovački. Slovačkinja - žena se zauzima za svog muža i govori navijaču da se povuče. Napetost između njih raste.

Scenario 2 YYSK:

1. KO?

Učenica na razmjeni iz Belgije (djevojka)

Domaći učenik 1 (dječak)

Domaća učenica 2 (djevojčica)

2. GDJE?

Na hodniku u školi.

3. ŠTA?

Ovo se događa u Košicama, gradu u Slovačkoj. Šetaju dva domaća učenika po hodniku s učenicom na razmjeni iz Belgije, koja je došla u školu samo sedmicu dana prije. Postavljaju joj bezazlena pitanja poput da li oni stvarno jedu toliko vafla dnevno u Belgiji i da li djeca u Belgiji imaju dijabetes od sve te belgijske čokolade. Belgijska učenica odgovara na ova pitanja iako se osjeća stvarno neugodno. Ona se boji reći im da prestanu jer je presramežljiva. Nastavljaju sa stereotipima o Belgijancima i djevojka se osjeća toliko pogođeno da počinje plakati.

Scenario 3 YYSK:

1. KO?

žena sa hidžabom, ženino dijete (6 godina), starija medicinska sestra

2. GDJE?

čekaonica hitne službe, bolnica u malom gradu

3. ŠTA?

Muslimanka dolazi u bolnicu u Vilniusu, glavnom gradu Litvanije. Ona je s djetetom koje ima visoku temperaturu - loše, ali ništa opasno po život. Čekaonica je poprilično puna i još uvijek pristižu novi pacijenti. Majka i njezino dijete čekali su skoro 2 sata, ali litvanska medicinska sestra i dalje proziva pacijente koji su stigli nakon majke i djeteta. Medicinska sestra nikad liječila bilo koga muslimanskog porijekla i boji se ovog iskustva. Dječija temperatura i dalje raste, ali sestra i dalje ne poziva njih i majka počinje paničariti.

Scenario 1 Ustrzyki:

1. KO?

1. Nespretni konobar;
2. Francuski turist;
3. Kineski turist;
4. Vlasnik restorana

2. GDJE?

U restoranu

3. ŠTA?

Nespretni konobar pokušava preuzeti narudžbu francuskog i kineskog turista, ali im stalno miješa nacionalnosti i stereotipiše ih. Francuski turist se uvrijedi kada konobar pretpostavi da želi naručiti samo puževe i vino, dok kineski turist postaje frustriran kada konobar mu nudi kolačiće proricanja i pita zna li kung fu. Vlasnik restorana pokušava intervenirati, ali nesporazumi i stereotipi nastavljaju izazivati kaos u restoranu.

Scenario 2 Ustrzyki:

1. KO?

1. Mlada žena koja traži azil;
2. Imigracijski službenik;
3. Advokat koji zastupa ženu;
4. Sudija

2. GDJE?

U sudnici

3. ŠTA?

Mlada žena traži azil u zemlji, ali imigracijski službenik je skeptičan prema njezinoj tvrdnji i tvrdi da ona samo pokušava iskoristiti sistem. Advokat koji zastupa ženu pokušava argumentirati njezin slučaj i osigurati dokaz o opasnosti s kojom se suočava u svojoj domovini, ali imigracijski službenik je i dalje odbacuje i osuđuje. Sudac mora odlučiti hoće li dati ženi azil ili je poslati nazad u njezinu domovinu, gdje bi mogla potencijalno biti u opasnosti. Situacija postaje sve napetija kako likovi raspravljaju o pitanjima ksenofobije i imigracije.

Scenario 3 Ustrzyki:**1. KO?**

1. Barmen;
2. Stalna mušterija;
3. Nova mušterija sa stranim naglaskom;
4. Grupa prijatelja

2. GDJE?

U baru

3. ŠTA?

Redovna mušterija postaje sve neprijateljskiji i agresivniji prema novoj mušteriji sa stranim naglaskom, ksenofobičnim komentarima i optužujući ga za oduzimanje poslova domaćim građanima. Grupa prijatelja pokušava intervenirati i braniti novu mušteriju, ali redovni postaje sve više raspoložen za sukob. Konobar pokušava smiriti situaciju, ali napetost između redovne i nove mušterije još više raste

Scenario 1 Be You:**1. KO?**

Djevojka mađarske nacionalnosti

Prijatelj Mađarice

Ostali rumunski učenici (4 - veličina grupe može se prilagoditi prema broju učenika) Profesor rumunskog jezika

2. GDJE?

Školska učionica za vrijeme časa rumunskog jezika u malom rumunskom gradu.

3. ŠTA?

Zvono zazvoni, označivši početak nastave. Učenici 5. razreda pripremaju se za čas rumunskog jezika znajući da bi učitelj trebao ući uskoro

Učitelj ulazi u učionicu i nakon poziva prisutnih počinje ispitivati prethodnu lekciju. Vrijeme je za mađarsku djevojku da odgovori, ali njezino znanje rumunskog jezika je prilično loše. Slušajući njen odgovor, grupa drugih rumunskih učenika počinje se smijati gađavši je papirima. Intervenira prijatelj djevojke Mađarice, skrećući pažnju učitelju na novonastalu situaciju. Učitelj ignorira djevojčicu i postavlja dodatna pitanja Mađarici, puštajući grupu učenika da je nastave maltretirati. Mađarica gotovo počinje plakati zbog napetosti u učionici koja raste.

Scenario 2 Be You:

1. KO?

Putnici različite dobi i porijekla (mladi studenti, odrasli, starije osobe)

Tradicionalna romska porodica (majka, otac i mali sin)

Mladi student

Rumunski starac

2. GDJE?

Voz s dva vagona u pokretu, pun putnika.

3. ŠTA?

Voz s dva vagona napušta glavnu željezničku stanicu prema odredištu koje je glavni grad Rumunije. Obično je na ruti velika gužva, mnogo putnika koriste voz. Dva vagona voza puna su putnika svih dobi: mladi studenti, odrasli, starije osobe. Samo je nekoliko mjesta dostupno. U jednom trenutku tradicionalna romska porodica ulazi u voz. Oni traže mjesta u prepunom vozu, dok ostali putnici počinju tražiti svoje torbe, stvari i čvrsto ih drže da ih ne ukradu. Kako romska porodica napokon dobiva neka mjesta zasebno, iznervirani rumunski starac pravi rasističke komentare da su Romi lopovi i da bi trebali imati odvojene vagone u vozu.

Mladi student pored njega nije mogao podnijeti komentare i odgovara starcu kazavši da smo svi građani i da trebamo uživati ista prava svugdje bez obzira na etničku pripadnost, kulturu, jezik i druga kulturološka obilježja.

Starac postaje još razdraženiji jer mu se mladi student usudio proturječiti i započinje svađu u vozu, pronalazeći druge putnike koji podržavaju njegove ideje.

Scenario 3 Be You:

1. KO?

Grupa od 3 prijatelja koji su u istom razredu (prijatelji su rumunskog porijekla)

Profesor sporta

Sirijski dječak

Ostali učenici (porijeklom su Rumuni)

2. GDJE?

Veliko vanjsko sportsko igralište srednje škole u rumunskom gradu.

3. ŠTA?

Čas počinje vani na školskim sportskim igralištima, a učenici su u redu za zagrijavanje. Profesor najavljuje da će tokom ovog časa igrati odbojku koristeći oba sportska polja. Profesor sastavlja timove, a sirijski dječak, koji već je bio dočekan s hladnoćom i sumnjom od strane nekih njegovih rumunskih razrednih kolega, u timu je s 3 prijatelja. Prije početka aktivnosti, jedan od 3 prijatelja pokušao je razgovarati s profesorom da premjesti sirijskog dječaka u drugi tim.

Profesor odbija i potiče timsku saradnju. Odbojkaška utakmica počinje, ali umjesto timske saradnje, 3 prijatelja marginaliziraju sirijskog dječaka i maltretiraju ga. Dok profesor promatra drugo sportsko igralište, jedan od 3 prijatelja spotiče sirijskog dječaka koji pada. Drugi učenici to primjećuju i pokušavaju pomoći sirijskom dječaku. Ali 3 prijatelja ne prestaju, situacija postaje sve gora.

Dodatna sredstva

Dobre prakse koje se mogu prenijeti i primijeniti u kontekstu sadašnje metodologije

Opis prakse

Kako je primjenjiv/prenosiv s obzirom na metodologiju

1. FORUM TEATAR NA TEMU SOCIJALNE PRAVDE

Vrijeme: 50 minuta

Proces: Započnite kratkom raspravom o temama (rodna neravnopravnost, invaliditet, dob, vjera, rasa, diskriminacija) prema kojima sudionici imaju snažna mišljenja tičući se socijalne pravde i ljudskih prava. Odaberite dvije/ili tri glavne ideje i formirajte dvije/ili tri grupe, ovisno o veličini cijele grupe. Dajte grupama deset minuta da osmisle scenu u trajanju od tri minute. Član publike će moći zauzeti mjesto glumca i naći način da promijeni scenu. Ostali akteri moraju odgovoriti na promjene. Ovaj proces se može nastaviti do scene. Ostali glumci moraju odgovoriti na promjene. Ovaj se proces može nastaviti sve dok se scena ne promijeni dovoljno dok ne donese pravedno rješenje. Dajte svakoj grupi priliku da sudjeluje na isti način.

2. SPORTOM PROTIV KSENOFOBIJE

https://buyukkolej.k12.tr/public/uploads/images/Buyuk_Nesil_Dergiler/Buyuk_Nesil_28.pdf

Pomoću ovih aktivnosti, sudionik istražuje načine na koji interkulturalni dijalog i obrazovanje mogu biti sredstva za sprečavanje i doživljavanje kao i kulturno obogaćivanje temeljeno na priznavanju različitosti.

3. KO SAM JA?

1. Nacrtajte krug na podu ili na neki drugi način označite 'prostor'.
2. Pročitajte sljedeće izjave (i dodajte ih ako želite) i zamolite učenike da uđu u krug ako smatraju da se one odnose na njih.
3. Uđi u krug ako... imaš smeđu kosu / nosiš naočale / voliš nogomet / nosiš ručak u školu / imaš plave oči / imaš braću ili sestre / znaš govoriti drugi jezik.
4. Završite govoreći "uđite u krug ako ste [umetnite naziv razreda/ godine]", a djeca uzviknu "Mi smo!"
5. Objasnite da svi ovi različiti čimbenici pomažu u stvaranju individualnog identiteta djece

4. BRANITELJ

Započnite definiranjem vrlo velikog, otvorenog prostora za igru unutar kojeg se učenici mogu kretati. Recite učenicima da tiho hodaju po sobi svojim uobičajenim tempom. Nakon minute ili dva, pozovite učenike da potajno izaberu jednu osobu u grupi i zamisle da ovaj pojedinac ima silu ili energiju koja ih tjera da ostanu što dalje od nje.

Budite vrlo oprezni u izboru. Nemojte izgovarati ime osobe niti joj dati bilo koji znak da su odabrani. Nastavi hodati, ali sada pokušaj ostati što dalje od ove osobe. Zatim potajno odaberite drugu osobu u sobi koja predstavlja silu ili energiju koja vas privlači što bliže njima. Pokušajte približiti se ovoj novoj osobi pozitivne snage što je više moguće; ne zaboravite također da se držite što dalje od vaše protivničke osobe. Ako je moguće, predložite učenicima da zadrže branitelja (pozitivnu silu) između sebe i svog neprijatelja (negativna sila) u svakom trenutku.

<https://dbp.theatredance.utexas.edu/content/defender>

5. MEVLANIN VRT TOLERANCIJE

Započnite definiranjem vrlo velikog, otvorenog prostora za igru unutar kojeg se učenici mogu kretati. Recite učenicima da tiho hodaju po sobi svojim uobičajenim tempom. Nakon minute ili dva, pozovite učenike da potajno izaberu jednu osobu u grupi i zamisle da ovaj pojedinac ima silu ili energiju koja ih tjera da ostanu što dalje od nje.

Budite vrlo oprezni u izboru. Nemojte izgovarati ime osobe niti joj dati bilo koji znak da su odabrani. Nastavite hodati, ali sada pokušajte ostati što dalje od ove osobe. Zatim potajno odaberite drugu osobu u sobi koja predstavlja silu ili energiju koja vas privlači što bliže njima. Pokušajte približiti se ovoj novoj osobi pozitivne snage što je više moguće; ne zaboravite također da se držite što dalje od vaše protivničke osobe. Ako je moguće, predložite učenicima da zadrže branitelja (pozitivnu silu) između sebe i svog neprijatelja (negativna sila) u svakom trenutku.

6. IGRA ULOGA DISKRIMINACIJE

1. Podijelite razred u grupe i svakoj grupi podijelite karticu za igru uloga diskriminacije. Možda ćete htjeti podijeliti učenike u grupe prije lekcije kako biste bili sigurni da ima dovoljno uloga za svakog učenika u dodijeljenom scenariju. Svaka kartica navodi broj likova u toj igri uloga.
2. Dajte grupama malo vremena da isplaniraju kako odigrati svoje scenarije. Možda ćete morati odglumiti primjer kako biste istaknuli kako biste željeli da učenici izvrše zadatak.
3. Kada vrijeme istekne, grupe bi trebale izvesti svoju igru uloga pred razredom.
4. Uz svaku igru uloga, razred bi trebao raspravljati o:
5. Svi scenariji prikazani na karticama za igranje uloga diskriminacije odabrani su s ciljem rješavanja određenih pitanja povezanih s karijerama i jednakošću. Postoje neke korisne bilješke/pozadina u odjeljku s napomenama za podršku koje će vam pomoći u upravljanju raspravama koje ispadaju iz ove aktivnosti. Predlažemo da ih pročitate prije početka aktivnosti.
6. Nakon što je razred raspravio o igrama uloga, mogli biste pitati grupe za igru uloga kako misle da bi se diskriminirana osoba trebala nositi sa situacijom. Neka će djeca ovdje vrlo dobro reagirati, druga će trebati različite količine poticaja.
7. Završite aktivnost objašnjavajući da postoji cijeli niz različitih dostupnih poslova i da niko nije isključen ni iz jednog zbog toga odakle dolazi ili zbog svoje rase, vjere, spola, invaliditeta, dobi ili seksualne orijentacije

7. RUŽE I TRNJE

- Potaknite učenike da podijele svoje najbolje i najlošije trenutke vikenda s razredom
- Učite o životu svojih učenika izvan škole.

- Razgovarajte o dobrim i lošim iskustvima s tolerancijom kako biste pomogli učenicima da razumiju koliko je važno.
- Osnažite učenike da se suprotstave ksenofobičnim postupcima tako što će javno govoriti protiv netrpeljivosti.
- Postavite cilj o učenju o životu svojih učenika izvan škole kako biste pokazali da brinete o njima kao pojedincima.

Pokažite učenicima da vi, kao učitelj, odvajate vrijeme za učenje o njihovim životima izvan škole. To će im dati do znanja da vam je stalo do njih i njihovih iskustava. Također će pomoći u izgradnji povjerenja i poštovanja, koji su ključni za borbu protiv ksenofobije

8. DAJ MI IZLAZ

Naziv predstave: "Daj mi izlaz"

JOKER: Joker mora usmjeriti svoju pažnju na cijelu publiku. Joker mora biti u trokutu: publika - Joker - pozornica.

Na početku predstave uvodi publiku u forum predstave, gdje se odvija, naziv predstave i igra nekoliko igara s publikom.

Nakon odigrane predstave Joker pita publiku prepoznaju li situaciju i da je realna

Joker predstavlja glumce i realizira vruću stolicu, intervju.

Predstava se igra po drugi put i sada se intervencije publike ostvaruju.

Kad neko iz publike pomisli da bi se situacija mogla promijeniti u nekom trenutku tačke, on intervenira i kaže STOP, (ako nema intervencije, Joker može stati i potaknuti intervenciju)

9. DISKRIMINACIJA

U ovoj igri će različiti učenici preuzeti različite uloge (popis uloga u 'Popisu Uloge', mogu se uređivati prema nahodjenju učitelja) prema papiru (ili e-pošta itd.) koji im je dat. Te uloge ne smiju otkrivati drugima dok igraju igricu. Učenici trebaju 'zaboraviti' tko su uopće i preuzeti te uloge i zamisliti kakav je osjećaj biti ta osoba.

Kako bi ušli u karakter, učitelj može pustiti umirujuću muziku i reći učenicima da zamišljaju da su oni ta uloga i da sami sebi odgovore: Kakvo je bilo vaše djetinjstvo? Šta ste sanjali da budete kad porastete? Jeste li uživali u školi? Šta jedete za doručak? Kakav je vaš život?

Učitelj zatim objašnjava da će čitati izjave (iz 'Popisa Izjave' na disku, ovo se može dodavati ili uređivati). Učenici se koriste olovkom i papirom, svojim prstima ili drugim načinima da označe tok. Idealno bi trebalo biti nešto vidljivo što neće zaboraviti poput olovke i papira, blokova ili korištenje figura za igru (svaki učenik treba imati svoje). Učitelj će pročitati izjave i ako se učenici SLAŽU s tom tvrdnjom kao svojom ULOGOM, čine jednu oznaku/pomiču figuru itd

Cilj ove aktivnosti je pokazati da nisu svi jednaki niti imaju iste prilike.

10. PEDAGOGIJOM PROTIV DISKRIMINACIJE

Ovaj se vodič može koristiti na časovima usmjeravanja u školama i aktivnosti u njemu su korisna za rješavanje problema ksenofobije i diskriminacije

11. NASTAVNE NORME ZA RASPRAVU

- Educirajte sebe i druge o različitim kulturama: jedan način da postanete više tolerantni prema drugima je razumjeti odakle dolaze. Saznajte više o običajima, tradiciji i vjerovanjima različitih kultura. Ovo će vam pomoći da vidite stvari iz njihove perspektive i cijenite njihovu jedinstvenost. Nadalje, podijelite svoje znanje s drugima kako bi i oni imali više razumijevanja.
- Budite saveznik: ako ste svjedoci da se prema nekome postupa nepravedno zbog njegove kulturne pozadine, zauzmite se za njih. Govorite i dajte osobi do znanja da ste saveznik. To će im pomoći pokazati da nisu sami i da postoje ljudi koji ih podržavaju i brinu o njima
- Izazovite negativne stereotipe: Stereotipi često dovode do ksenofobičnih stavova i ponašanja. Kad čujete da neko generalizira neku grupu ljudi, izazovite to. Postavljajte pitanja i potaknite otvorenost i kritičko razmišljanje

12. EDUCIRANJE

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2018-1-DE03-KA229-047270>

<https://viewer.joomag.com/educate-theatre-for-change-2020/0088875001551211693?short&>
<https://twinspace.etwinning.net/90830/home>

Mogli bismo imati koristi od faza kreativnog procesa, definiranih u projektu:

- Izazovite i inspirirajte
- Zamislite i generirajte
- Istražujte i eksperimentirajte
- Izradite preliminarnu igru
- Revidirajte i obnovite
- Predstavite i izvedite
- Reflektirajte i ocijenite

13. GLAS MLADIH O RASIZMU I KSENOFOBIIJI

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2014-2-TR01-KA105012251>

S neformalnim obrazovanjem možemo koristiti studije slučaja, simulacije/igre uloga, rad u malim grupama, rasprave, terenske posjete, itd. posebno u školama osmišljenim protiv rasizma i ksenofobije.

14. TEHNIKA FORUM DRAME

<https://erasmusplus.ec.europa.eu/projects/epluprojectdetails#project/214-2TR01-KA105-012251>

Kratke priče se mogu pronaći ili kreirati. Učenici mogu reproducirati ove kratke priče na pozornici.

15. RAZLIČITI SMO ALI IPAK SMO SVI LJUDI

U prvom krugu: tvoj razredni kolega koji ne može naći prijatelja.

U drugom krugu: ti (oko nas su djeca različite boje lica, kose, očiju. Šta nas povezuje?)

- Napiši što je zajedničko gdje se susreću dva kruga.

- Šta imate zajedničko?

Oboje ste ljudska bića, oboje udišete isti zrak, oboje osjećate bol, oboje trebate hranu i vodu da biste preživjeli.

Što vas čini jedinstvenim?

- Boja vaše kože
- Zemlja u kojoj ste rođeni
- Jezik kojim govorite
- Vaši hobiji i interesi, tolerancija, prihvaćanje, jednakost.

16. STVARAJTE INKLUZIVNO OKRUŽENJE

1. Posvetite se stvaranju inkluzivnog okruženja u svojoj učionici.
2. Budite svjesni vlastitih stavova i ponašanja i radite na tome da radite na onim koji su diskriminatorni.
3. Budite pozitivan uzor za toleranciju, prihvatanje i jednakost.
4. Potaknite otvoren i iskren dijalog o ovim pitanjima sa svojim učenicima.
5. Omogućite priliku svim članovima vašeg razreda da nauče i slave raznolikost kultura, religija i pozadina koje su zastupljene tu.

6. Pregledajte pravila i prakse svoje učionice kako biste bili sigurni da su inkluzivni i nemojte diskriminirati niti jednu skupinu ljudi.

7. Shvatitesve slučajeve rasizma, homofobije ili drugih oblika diskriminacije ozbiljno i poduzmite odgovarajuće mjere u skladu s politikom vaše škole.

17. UČENIK - LED KRUG PITANJE

Borite se protiv ksenofobije pričama: Podijelite priču o vremenu kada ste vi ili neko koga poznajete se suočili s netolerancijom, rasizmom ili isključivanjem i kako su se nosili ili prevladali to.

Prihvatite razlike: Razmislite o popisu stvari koje čine svaku osobu u razredu jedinstvenom i divnom. Izložite popis na vidljivo mjesto kao podsjetnik na raznolikost i bogatstvo unutar grupe

- Saznajte više o svojoj kulturi i historiji porodice. Ovo vam može pomoći da cijenite odakle dolazite i osjećate se povezaniji sa svojim korijenima.

- Provedite vrijeme sa svojim najdražima. Cijenite zajedničke trenutke i stvoriti nova sjećanja koja će trajati cijeli život.

- Cijenite razlike između sebe i drugih. Prihvatanje različitosti može pomoći vam da izgradite snažne odnose i razumijete različite perspektive.

- Organizirajte porodično okupljanje i proslavite svoje naslijeđe.

- Idite na izlet i posjetite historijska mjesta koja su važna za vašu kulturu.
- Napravite spomenar ili fotoalbum sa slikama svoje porodice i uspomenama iz djetinjstva
- Naučite tradicionalne plesove i recepte iz svoje kulture.
- Učite svoju djecu o svojoj kulturi i historiji porodice

18. INKLUZIJA

Ova sesija predstaviti će predrasude, stereotipe i diskriminaciju kroz igru u kojoj će sudionici odabrati kandidata za posao, a da ne znaju puno informacija o njima. Učenici će također razmišljati o tome kakav je to osjećaj uključiti ili isključiti nekoga.

19. "MI SMO OKOLNOSTI JEDNI DRUGIH."

Vrijeme: 10 minuta

Proces:

Sudionici se u tišini rašire po sobi i hodaju normalnim tempom, u namjeri da popune prostor. Sudionici trebaju biti svjesni drugih koji hodaju oko njih. Svi se moraju ukočiti kada vođa zaplješće i nastaviti hodati kad vođa opet zaplješće. Ponovite 'zamrzavanje' najmanje 3-4 puta. Grupa nastavlja hodati. Ovoga puta svako se može 'smrznuti' bez upozorenja.

Ostatak grupe mora stati čim prepozna da je neko 'smrznut'. Svako može nastaviti hodati. Grupa bi to trebala prepoznati, koja opet nastavlja hodati. Svako se može slobodno kretati prostorom i raditi šta god želi (promijeniti položaj, promijeniti dinamiku, promijeniti tempo hodanja, stvarati buku), a svi se potiču da budu otvoreni za povezivanje i budu pod utjecajem drugih u prostoru.

20. DAVANJE I UZIMANJE

Definirajte otvoreni prostor kao "pozornicu" s prostorom ispred za "publiku". Pozovite dio učenika (5-10 je najbolje) da igraju prvi. Zamolite ih da se ravnomjerno rasporede po cijelom prostoru pozornice, s prostorom za kretanje između njih. Svi su zamrznuti, osim jednog igrača koji koristi zvuk koji se ponavlja i pokret kako bi putovao prostorom i "davao" svoj zvuk/energiju pokreta drugom igraču, koji proizvodi novi ponavljajući zvuk i pokret.

Igrači mogu koristiti doslovne ili apstraktne pokrete. Naprimjer, igrač A lupa stopalima i govori "Boing, Boing, Boing" dok putuje preko prostora za igru do igrača B koji je zaleđen; A pravi glasan posljednji "Boing" u smjeru igrača B. Zatim se A smrzne, a B skoči i zgrabi se za nožni prst govoreći "Ow, Ow, Ow" dok skakuće jednom nogom govoreći C-u "Ow" i zatim se smrzne. C raširi ruke govoreći: "Ohwah, Ohwah" itd. nakon što se grupa neko vrijeme igrala, zamijenite grupe i počnite ispočetka. Uvedite teme koje će potaknuti pokret/zvuk poput: škola, empatija, poštovanje, međukulturni dijalog itd.

Nakon što ste savladali "dati", uvedite "uzeti". U "uzeti" igrači ponavljaju isti obrazac, ali umjesto da čekaju da igrač "da" energiju, igrači je "uzimaju". Kada se energija uzme, igrač kojemu je uzeta se smrzava. Nakon što grupa razumije pravila za "daj" i "uzmi", igrači mogu koristiti oba; tako da C može "uzeti" od B, a zatim B može "dati" igraču A, i tako dalje

21. SVI SMO MI ISTI SVI SMO RAZLIČITI

U sklopu projekta tim Saveza za regionalne i građanske inicijative izradio je Metodiku za »odgojni teatar« i osposobio učitelje za njegovu primjenu. Metodologija uključuje provedbu forum teatra zamjenom uloga učenika različitih etničkih zajednica. Tako, sudionici emocionalno "ulaze u ulogu" drugog i počinju vidjeti i osjećati svijet sa "svojim osjetilima".

Ključno postignuće ove prakse koje bi se moglo primijeniti jest uravnotežena upotreba dvaju pristupa - teatarskom odgoju s jedne strane i odgojno-obrazovnim praksama s druge - ili kako učitelja pretvoriti u učinkovitog i inspirativnog "glumca trenera". Također bismo mogli imati koristi od koncepta uspješnog edukacionog teatra koji je ovaj projekt izgradio.

22. FORUM TEATAR ZA TOLERANCIJU

Proces uključuje radionicu za pripremu predstave, nakon koje slijedi performans

Radionica teatar forum (2h) odvija se u tri faze:

1. Igre i aktivnosti za zagrijavanje: učitelj može odabrati aktivnost koja se odnosi na osjetila, kako bi se sudionici opustili.

2. Zapisivanje radnje: nakon što se grupa usredotoči, voditelj traži da podijeli iskustvo potlačenosti, identificirajući i potlačene i tlačitelje.

Sljedeća pitanja mogu pomoći u definiranju predstave: "Šta protagonist (potlačeni) želi postići?" Grupa mora definirati šta protagonist želi, kako bi se kasnije identificirali problemi s kojima se susreće.

3. Odabir glumaca i uvježbavanje: Nakon odabira situacija koja će biti prikazana, započinje proces izvedbe

Predstava teatar forum (2h) podijeljena je u tri etape:

1. Zagrijavanje publike: Mogu se provesti opuštajuće aktivnosti.

2. Predstava: Predstava se izvodi kao tradicionalna teatarska predstava gdje publika ostaje pasivna.

3. Voditelj započinje raspravu s publikom. Predstava se izvodi ponovno, ali ovaj put publika preuzima aktivnu ulogu pokušavajući riješiti identificirane probleme koji su potlačenog lika spriječili da postigne svoj cilj. Oni mogu zaustaviti predstavu i sudjelovati u njoj kao glumci slijedeći određena pravila, objašnjena od voditelja.

23. IMECE PROJEKT

Program studija o izbjeglištvu ima za cilj podržati integraciju izbjeglica u tursku privredu i šire društvo. Njegova poduzetnička komponenta, IMECE Projekt ima za cilj pomoći izbjeglicama da pokrenu vlastiti biznis.

Možemo imati koristi od The Maharat min Google platforme jer trenutno nudi široku ponudu besplatnih tečajeva u tri glavne kategorije: digitalni marketing, podaci i tehnologija i razvoj karijere. Lekcije su dostupne u obliku preko 100 videa s objašnjenjima koji pokrivaju pitanja kao što su marketing tražilice, izgradnja uspješne online prisutnosti, društveni mediji, online oglašavanje i učinkovito umrežavanje. Po završetku tečaja polaznici dobivaju certifikat od Googlea.

24. NAUKA O SREĆI (POZITIVNA PSIHOLOGIJA)

Kroz teatar bismo mogli napraviti motivacijske predstave i scenarije kako razvijati boljeg SEBE.

Realizacija projekta odvija se na 3 razine:

1. Aktivnosti za djecu i mlade - provode se u školama, od predškolske do srednje škole, promiču sreću, samopoštovanje, povjerenje i lični razvoj; provodi ih mreža certificiranih monitora, za realizaciju projekta i aktivnosti.

2. Obuka za učitelje i odgajatelje - kako bi učitelji i odgajatelji mogli razvijati vještine svojih učenika i vlastiti razvoj, koristeći najnovije metodologije pozitivne psihologije i emocionalne inteligencije, nudi certificiranu obuku koju izvode kvalificirani profesionalci.

3. Radionice za roditelje i porodice - pružiti roditeljima i porodicama alate i koncepte pozitivne psihologije i nauke o sreći, sa dinamičnim sesijama za jačanje roditeljskih vještina.

25. PREDRASUDE, STEREOTIPI, DISKRIMINACIJA I INKLUZIJA

<https://kopin.org/portfolio-items/activity-2-prejudice-stereotypes-discriminationand-inclusion/>

Edukator objašnjava da će čas započeti igranjem igre. Ima 7 pojedinaca koji se takmiče, a učenici su poduzetnici koji trebaju zaposliti inženjera da ode u svemir i uspostavi život na Mjesecu.

Naravno, kako svaka epizoda prolazi, o svakom liku saznajemo više. Svaki put kada nastavnik otkrije sloj informacija na slajdovima, oni moraju 'preobraziti' nekoga tako da ga uklone iz reda dok mu ne ostane jedan koji je 'unajmljen'. Posljednji slajd otkriva kvalifikacije svake osobe koja bi, ako se zapošljava, trebala biti prva.

Za ovu igru, učenici trebaju napisati na svoje papire imena 7 sudionika i prekrižiti ime za svaki krug. Tokom igre PowerPoint postoje neki izrazi za koje je najbolje da se objasne, kao što su heteroseksualac, gay, lezbijka, biseksualka, fizički i mentalno spreman.

26. PRAVA PUTNIKA: POGLED NA SLUČAJ UGROŽENE MANJINE

<https://www.amnesty.org/en/latest/education/2016/03/three-educationactivities-for-young-people-to-challenge-discrimination/>

Tri obrazovne aktivnosti za mlade kako bi se suprotstavili diskriminaciji:

1. Razotkrivanje rasizma: korištenje plakata za promicanje rasprave o rasizmu
2. Uхватiti vatru: borba aktivista za rasnu jednakost
3. Prava putnika: pogled na slučaj ugrožene manjine

Ovaj izvor ispituje kako se suočavaju određene manjine i zajednice sa diskriminacijom i izloženi su riziku od kršenja ljudskih prava gledajući na slučaj Zajednice putnika u Ujedinjenom Kraljevstvu. Kroz igru uloga i debatu, tri glavne aktivnosti traže od učenika da ispitaju razloge iza putnikovog nomadskog načina života, kako bi se suočili sa stereotipima i zabludama koje okružuju putujuće ljude i istražili sukobe u vezi s pravima u zemlji.

27. AVANTURE U FORUM KAZALIŠTU

Projekt može biti koristan zbog primjene tri vrste specifičnih performativnih metoda - teatar slika, nevidljivi teatar i forum teatar.

"Teatar slika" je niz vježbi i igara koje sudionike suočavaju s istinama o ljudskim odnosima u porodici i društvu, bez korištenja govornog jezika.

"Nevidljivi teatar" uključuje publiku kao glumca, a da ona ne sluti da je sudionica ne prave dramske scene, nego teatra. To je sredstvo poticanja rasprava, uključivanja ljudi s problemima, u obliku javnog foruma.

"Forum teatar" je teatarska predstava u kojoj je uzbudljivo pitanje za publiku prikazano koje nije riješeno do kraja. Gledatelji su pozvani da predlože i odglume drugačija rješenja. Tako stječu iskustvo iz zajedničkog slučaja.

28. NASTAVA TEMELJENA NA DRAMI, PREVENCIJA SUKOBA I KRITIČKO RAZMIŠLJANJE

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2018-1-ES01-KA229051135>

Teatar dva dodira : <https://www.youtube.com/watch?v=DDRsugZWXnk>

Gym Mat teatar : https://www.youtube.com/watch?v=j_Ov1pZEd5A

Elementi ove prakse mogli bi se implementirati za potrebe oblikovanja obrazovnog sistema forum teatra. Projekt eksperimentira s hrpom alternativnih i interdisciplinarnih izvedbenih umjetnosti i obrazovnih tehnika, koje se mogu kombinirati na način koji osigurava stvaranje dojmljivog i učinkovitog sistema obuke za implementaciju forum teatra u borbi protiv ksenofobije.

29. KULTURE

Vrijeme: 60-120 minuta, 6-10 sudionika

Svaka grupa će dobiti teritorij/kutak na kojem će graditi svoju kulturu. Da bi počeli, svaka grupa mora pronaći ime za svoju državu, ime za svoj narod i stvoriti jezik, stvoriti zastavu i izgraditi ognjište zajednice koristeći materijale iz prirode, stvoriti historiju zemlje. Nakon završetka razdoblja izgradnje, po 2 predstavnika svake skupine ići će u posjetu drugoj zemlji, pokušavajući komunicirati sa stanovnicima i pronaći zajedničke stvari. Poslije procesa interakcije, svaka grupa će predstaviti svoju kulturu i morat će pronaći zajedničke identitete. Voditelj će se pobrinuti da se cijene sve kulture.

30. ČUVAJTE SE PRISTRASNOSTI

Najbolji postupci koji mogu pomoći u borbi protiv pristranosti:

Tolerancija: važno je biti tolerantan prema drugima, čak i ako su drugačiji od vas. Pokušajte se staviti na njihovo mjesto i sagledajte stvari iz njihove perspektive.

Prihvatanje: prihvatanje drugih onakvima kakvi jesu ključni je dio borbe protiv ksenofobije. Svako je drugačiji i trebamo slaviti te razlike.

Jednakost: jednako postupanje prema svima, bez obzira na njihovu pozadinu, ključno je u borbi.

Dodatna sredstva

Dobre prakse koje se mogu prenijeti i primijeniti u kontekstu sadašnje metodologije

Opis prakse

Kako je primjenjivo/prenosivo s obzirom na metodologiju sljedeće dobre prakse se najviše preporučuju za korištenje u forum teatru

Sve prakse dolaze s odgovarajućim uputama za prilagodbu koje se koriste u FORUM teatru.

FORUM TEATAR NA TEMU SOCIJALNE PRAVDE

Link na izvornu praksu: [FORUM THEATER ON SOCIAL JUSTICE TOPIC](#)

Priprema: Potrebno vrijeme: sedmica dana prije sesije

1. Učenicima se daju moduli mikroučenja o ksenofobiji i povezanim društvenim pitanjima, kao što su ljudska prava, prava izbjeglica ili rasna jednakost.

Uvod:

Trajanje: 15 minuta

1. Započnite s kratkim uvodom u sesiju. Razgovarajte o konceptu ksenofobije i njezino prožimanje s drugim pitanjima socijalne pravde, utemeljenje razgovora u modulima mikroučenja koje su učenici završili.

Aktivnosti zagrijavanja:

Trajanje: 30 minuta

1. Započnite s nekim vježbama zagrijavanja osmišljenim za jačanje empatije i team-buildinga. To mogu biti vježbe improvizacije u kojima se potiču učenici kako bi odgovorili na tuđe emocije i postupke u stvarnom vremenu.

Formiranje grupa i brainstorming:

Trajanje: 30 minuta

1. Podijelite učenike u male skupine.
2. Umjesto da im dodijelite određeni scenarij, zamolite svaku grupu da razmotre kratku scenu koja predstavlja situaciju koja uključuje ksenofobiju i barem još jedno pitanje socijalne pravde koje ih zanima. Naprimjer, grupa može odlučiti prikazati scenarij u kojem se učenik izbjeglica suočava s diskriminacijom u školi.

Izvedbe i intervencije:

Trajanje: 60 minuta

1. Svaka grupa izvodi svoju scenu, dok ostali gledaju kao publika.
2. Tokom svake izvedbe bilo koji član publike može zaustaviti radnju kako bi predložio drugačiji tok radnje, za koji misli da bi mogao dovesti do pozitivnijeg ili ravnopravnijeg ishoda.

Rasprava nakon izvedbe:

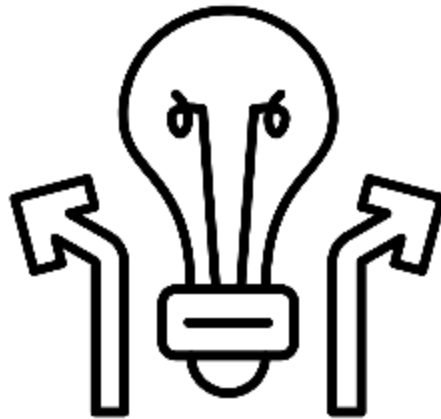
Trajanje: 30 minuta

1. Nakon svih izvedbi, omogućite grupnu raspravu o tome šta je naučeno. Potaknite učenike da razmišljaju o tome kako se pitanja ksenofobije i društvene pravde međusobno prepliću i raspravite o tome kako bi mogli sami rješavati takva pitanja u životu.

Zadaci:

Trajanje: Dovršiti unutar sedmice dana nakon sesije

1. Dajte učenicima zadatak iz stvarnog svijeta koji se odnosi na sesiju. Naprimjer, mogli bi osmisliti kampanju za borbu protiv ksenofobije u svojoj zajednici, oslanjajući se na spoznaje koje su stekli u forum teatru.

Preporuke:

1. Održavajte sigurno okruženje puno poštovanja u kojem učenici mogu izraziti svoje misli, osjećaje i prijedloge.
2. Potaknite aktivno sudjelovanje svih učenika u svakom dijelu predavanja, uključujući izvedbu, intervenciju i raspravu.
3. Naglasite da ne postoje 'ispravni' ili 'pogrešni' prijedlozi ili rješenja - cilj je potaknuti kritičko razmišljanje i empatiju.
4. Budite spremni voditi i usmjeravati razgovor, posebno ako se učenici čine nesigurnima ili ako rasprava skrene s pravog puta.

Dodatna područja implementacije:

Osim ksenofobije, ovo se može upotrijebiti za rješavanje nejednakosti spolova, rasizam, dob, sposobnost i drugi oblici diskriminacije. Učenici mogu odigrati scene povezane s ovim problemima i zajednički osmisliti rješenja.

Uključujući praksu forum teatra u temama socijalne pravde učenici neće samo učiti o ksenofobiji, već će steći i šire razumijevanje njene povezanosti sa širim pitanjima socijalne pravde i ljudskih prava. To će im u konačnici pomoći da razviju sveobuhvatnije i suosjećajnije perspektive prema ovim složenim pitanjima.

IGRA ULOGA DISKRIMINACIJE

Link na izvornu praksu: [DISCRIMINATION ROLE PLAY](#)

Priprema:

Potrebno vrijeme: Nekoliko dana prije sesije

1. Učenicima se prethodno daju informacije o diskriminaciji i ksenofobiji kako bi izgradili temeljno razumijevanje za lakši rad.

Uvod:

Trajanje: 15 minuta

1. Konkretno predstavite aktivnost i temu sesije: diskriminacija, fokusirajući se na ksenofobiju. Objasnite koncept igranja uloga i kako će to biti primijenjeno u sesiji.

Aktivnosti zagrijavanja:

Trajanje: 30 minuta

1. Počnite s aktivnostima zagrijavanja kako biste poboljšali empatiju i razumijevanje, koristeći vježbe improvizacije koje pripremaju učenike za igru uloga.

Aktivnosti igranja uloga:

Trajanje: 60 minuta

1. Podijelite učenike u parove ili male skupine i svakome dajte karticu za igranje uloga diskriminacije. Kartica bi trebala opisati određeni diskriminirajući scenarij u vezi sa ksenofobijom.
2. Potaknite učenike na raspravu o scenariju i razmišljanje o mogućim reakcijama ili rješenjima za diskriminiranog pojedinca.
3. Svaki par ili grupa zatim glumi scenarij, uključujući odgovore o kojima su raspravljali. Ova predstava postaje oblik interaktivnog teatra, s publikom koja može intervenirati, baš kao u forum teatru.
4. Nakon izvedbe svake grupe, otvorite dvoranu publici da predloži alternativne radnje ili rješenja, dopuštajući izvođačima da ponovno odigraju scenu s tim prijedlozima.

Rasprava nakon izvedbe:

Trajanje: 30 minuta

1. Nakon svih izvedbi omogućite vođenu sesiju razmišljanja. Ohrabrite učenike da podijele svoje osjećaje, uvide koje su stekli i razgovaraju o tome kako oni mogu reagirati u situacijama stvarnog života koje odražavaju scenariji.

Zadaci:

Trajanje: Dovršiti unutar sedmice dana nakon sesije

1. Dodijelite učenicima zadatak primjene iz stvarnog svijeta koji se odnosi na temu predavanja - diskriminacija. Naprimjer, mogli bi imati zadatak podizanja svijesti o ksenofobiji i diskriminaciji u svojoj školi ili zajednici.

Preporuke:

1. Osigurajte siguran i inkluzivan prostor za učenike da slobodno dijele i izražavaju svoje misli.
2. Potaknite aktivno sudjelovanje svih učenika, bez obzira na njihovu ulogu (izvođač ili publika).
3. Naglasite da nema 'ispravnih' ili 'pogrešnih' odgovora— cilj je istražiti višestruke perspektive i odgovore.
4. Kao voditelj, budite spremni voditi raspravu i održavati je usredotočenom i s poštovanjem.

Dodatna područja implementacije:

Ista se metoda može upotrijebiti za rješavanje drugih oblika diskriminacije kao što su diskriminacija na temelju rase, spola, seksualne orijentacije i invaliditeta.

Ova praksa učenicima pruža praktičan način da proniknu u složenost diskriminacije i ksenofobije, te razumiju i razviju strategije za reagiranje na takve situacije.

DAJ MI IZLAZ

Link na izvornu praksu: [GIVE ME A WAY OUT](#)

Priprema: Potrebno vrijeme: Dva do tri termina prije predstave

1. Upoznati učenike s temom ksenofobije, diskriminacije i njihovih implikacija kroz niz vježbi improvizacije i rasprava. Ove sesije mogu uključivati aktivnosti u kojima učenici glume scenarije ksenofobije ili diskriminacije, zatim razgovarajte o scenama.

Uvod od Jokera:

Trajanje: 15 minuta

1. Joker (moderator) pozdravlja publiku, predstavlja predstavu, njen naslov "Daj mi izlaz" i daje određeni kontekst o tome gdje se predstava odvija i šta je cilj.
2. Joker uključuje publiku u neke interaktivne igre zagrijavanja kako bi stvorio otvorenu, prijatnu atmosferu.

Prva izvedba predstave:

Trajanje: 30 minuta

1. Glumci izvode predstavu koja bi se trebala vrtjeti oko određenog scenarija ksenofobije i diskriminacije. Scenarij bi trebao biti povezan s publikom, pokazujući realan prikaz ksenofobije i njezinih učinaka.

Rasprava nakon izvedbe:

Trajanje: 15 minuta

1. Nakon što predstava završi, Joker vodi raspravu s publikom, postavljajući pitanja ako prepoznaju prikazanu situaciju i ako je smatraju realnom.

Predstavljanje glumaca i Hot Seat intervju:

Trajanje: 30 minuta

1. Joker predstavlja glumce publici i vodi Hot Seat intervju, gdje glumci ostaju u liku, a publika postavlja pitanja. Ovo omogućuje publici da dublje pronikne u motivaciju i osjećaje lika.

Druga izvedba predstave i intervencija publike:

Trajanje: 60 minuta

1. Predstava se ponovno izvodi. Ovaj put, međutim, Joker poziva publiku da interveniraju kada misle da bi moglo doći do promjene u narativu koji može dovesti do pozitivnijeg ishoda. Kad član publike viče "STOP", scena je zaustavljena, a on može predložiti alternativne radnje za likove.

Rasprava nakon intervencije:

Trajanje: 30 minuta

1. Nakon što su sve intervencije iscrpljene, Joker vodi posljednju raspravu o utjecajima na različite prikazane ishode. Ovo se može usredotočiti na to kako akcije mogu utjecati na situaciju i kako alternativna ponašanja mogu dovesti do uključivije interakcije i interakcije pune poštovanja.

Preporuke:

1. Joker bi trebao nastojati stvoriti ravnotežu između vođenja procesa i dopuštanja publici da preuzme kontrolu.
2. Osigurajte sigurno okruženje za intervenciju publike.
3. Glumci bi trebali biti uvježbani da realno reagiraju na intervencije, zadržavajući svoje likove uz integriranje sugestija publike.

Dodatna područja implementacije:

Ova se praksa može modificirati za rješavanje drugih gorućih društvenih pitanja kao što su zlostavljanje, homofobija i seksizam. Scenariji se mogu strukturirati oko ovih tema tako da uključi učenike u kritički razgovor i rješavanje problema.

Kroz ovu metodologiju, vježba "Daj mi izlaz" može poslužiti kao zanimljiv i interaktivan način edukacije učenika o ksenofobiji, omogućavanje da aktivno sudjeluju u rješavanju problema i uče o posljedicama njihovih postupaka.

MI SMO OKOLNOSTI JEDNI DRUGIH

Link na izvornu praksu: [WE ARE CIRCUMSTANCES OF EACH OTHER](#)

“Mi smo okolnosti jedni drugima” savršena je aktivnost za zagrijavanje za svakoga sesija usmjerena na empatiju, razumijevanje i kolektivnu svijest.

Uvod:

Trajanje: 2 minute

1. Voditelj objašnjava pravila i svrhu aktivnosti: promovirati svijest o drugima u prostoru i pokazati kako pojedine radnje utječu na grupu.

Hodanje i smrzavanje:

Trajanje: 6 minuta

1. Sudionici počinju hodati po sobi normalnim tempom. Potiče ih se da budu svjesni drugih sudionika i da ravnomjerno popune prostor.
2. Kad voditelj pljesne, svi se ukoče na mjestu. Kad voditelj ponovno pljesne, sudionici nastavljaju hodati. Ovo se ponavlja 3-4 puta.

Smrzavanje i hodanje predvođeno sudionicima:

Trajanje: 2 minute

1. Voditelj objašnjava novo pravilo: svaki sudionik može se zamrznuti u bilo kojem trenutku, a svi ostali moraju se smrznuti čim primijete. Slično, svaki sudionik može ponovno početi hodati, potičući grupu da nastavi kretanje.

Slobodno kretanje i interakcije:

Trajanje: 6-10 minuta

1. Sudionici tada imaju slobodu kretanja u prostoru kako žele. Mogu mijenjati položaj, razinu, dinamiku, stvarati zvukove itd.
2. Voditelj potiče svakoga da ostane otvoren za povezivanje s drugima i za utjecaj drugih u prostoru.

Izvještaj:

Trajanje: 4 minute

1. Nakon što aktivnost završi, voditelj vodi raspravu o iskustvu sudionika tokom vježbe. Pitanja mogu uključivati: "Kako je to osjetiti da je grupa odgovorila na vaše postupke?" "Kako je bilo biti svjestan kretanja i izbora drugih?" "Kako se ova aktivnost odnosi na interakcije iz stvarnog svijeta i utjecaj našeg djelovanja na druge?"

Preporuke:

1. Voditelj treba naglasiti važnost osvještavanja drugih u prostoru i podsjetiti sudionike da je u ovoj aktivnosti riječ o povezivanju, a ne o takmičenju.
2. Ako sudionici nisu zadovoljni tjelesnim aktivnostima ili ne mogu sudjelovati zbog fizičkih ograničenja, mogu se uključiti u vježbu na druge načine, kao što je odlučivanje kada se grupa treba zamrznuti i nastaviti s hodanjem.
3. Potaknite sudionike da budu izražajni i kreativni u svojim pokretima i interakcijama, dok također budu svjesni i poštuju druge u prostoru.

Dodatna područja implementacije:

Ova se vježba može koristiti za rješavanje međusobne povezanosti društvenih pitanja kao što su siromaštvo, nejednakost i ekološka pravda, pokazujući kako postupci jedne osobe mogu utjecati na kolektiv.

Ova je aktivnost izvrstan način za promicanje grupne dinamike i izgradnju povjerenja među sudionicima, što je čini korisnim prethodnikom dubljih aktivnosti ili rasprave o socijalnoj pravdi, ksenofobiji i diskriminaciji.

DAVATI I UZIMATI

Link na izvornu praksu: [GIVE AND TAKE](#)

„Davati i uzimati“ je interaktivna i dinamična aktivnost koja potiče da sudionici aktivno sarađuju jedni s drugima, učeći snagu neverbalne komunikacije i saradnje.

Uvod:

Trajanje: 3 minute

1. Voditelj objašnjava pravila i cilj igre, ističući teme komunikacije, povezanosti i interaktivnosti. Naglasiti da će sudionici naučiti dinamiku "davanja i uzimanja" u društvenom okruženju.

Postavka:

Trajanje: 2 minute

1. Odredite dio prostora kao "pozornicu" sa prostorom ispred za "publiku."
Podijelite učenike u grupe od 5-10 sudionika, ovisno o veličini razreda. Ostali učenici će glumiti publiku.

Izvršenje aktivnosti – 'Daj':

Trajanje: 15 minuta

1. Sudionici u prvoj grupi stoje ravnomjerno raspoređeni po pozornici, smrznuti na mjestu osim jednog igrača koji će započeti aktivnost.
2. Prvi igrač počinje ispuštanjem ponavljajućeg zvuka i pokreta kako bi "dao" svoju energiju drugom igraču, koji zatim proizvodi novi ponavljajući zvuk i pokret.
3. Ovaj proces se nastavlja, svaki igrač daje svoju energiju sljedećem, stvarajući lanac zvukova i pokreta.
4. Voditelj može uvesti određene teme kako bi potaknuo pokret i zvuk, kao što su škola, empatija, poštovanje ili interkulturalni dijalog.

Izvršenje aktivnosti – 'Uzmi':

Trajanje: 15 minuta

1. Sada predstavite koncept "uzeti". Umjesto da čekaju da igrač "da" energiju, igrači je "uzimaju".
2. Igrač kojem je oduzeta energija tada se smrzne. Ova aktivnost bi se trebala nastaviti po istom obrascu kao i prije.

Izvršenje aktivnosti – 'Daj i uzmi':

Trajanje: 15 minuta

1. Konačno, dopustite igračima da koriste opcije "daj" i "uzmi", dodajući novi sloj dinamičnosti igre.

Izvještaj:

Trajanje: 10 minuta

1. Nakon što aktivnost završi, omogućite raspravu s učenicima o iskustvima tokom aktivnosti. Postavljajte pitanja o njihovim razmišljanjima o davanju i uzimanju energije i kako je to povezano s komunikacijom i saradnjom u stvarnom svijetu.

Preporuke:

1. Potaknite kreativnost i izražavanje u zvukovima i pokretima koje proizvode učenici.
2. Voditelj bi trebao paziti na energetska dinamiku i biti spreman pomoći ili intervenirati ako dođe do zabune.
3. Teme koje se koriste za inspiriranje pokreta/zvuka mogu se uskladiti s glavnom temom sesije, pojačavajući koncepte koji se podučavaju.
4. Ako sudionici nisu zadovoljni tjelesnim aktivnostima, mogu se uključiti na druge načine, poput pružanja zvučnih efekata ili pripovijedanja radnji.

Dodatna područja implementacije:

Ova se vježba može tematizirati oko pitanja kao što su dinamika moći, privilegije, i jednake mogućnosti, istražujući kako ti čimbenici mogu oblikovati iskustva pojedinaca.

Ova aktivnost potiče osjećaj zajedničke odgovornosti i svijesti o drugima, što je sastavni dio borbe protiv ksenofobije i promicanja uključivog okoliša.

FORUM TEATAR ZA TOLERANCIJU

Link na izvornu praksu: [FORUM THEATRE FOR TOLERANCE](#)

Implementacija "Forum teatra za toleranciju" u okviru antixenofobne metodologije bi uključivala učenike u stvaranju i glumljenju scenarija povezanih s tolerancijom, ksenofobijom i kulturnom raznolikosti. Evo kako to možete učiniti:

Uvod u Forum teatar:

Trajanje: 20 minuta

1. Započnite s objašnjavanjem koncepta forum teatra učenicima. Raspravite o korijenima socijalne pravde i njenoj moći u pružanju platforme za istraživanje društvenih pitanja, uključujući ksenofobiju.

Oluja ideja i formiranje grupe:

Trajanje: 20 minuta

1. Zamolite učenike da razmišljaju o određenim scenarijima koji se odnose na ksenofobiju, kulturološke nesporazume ili situacije u kojima je tolerancija mogla spriječiti sukob.
2. Podijelite učenike u male grupe i svakoj grupi dodijelite jedan od osmišljenih scenarija za rad.

Razvoj scene:

Trajanje: 40 minuta

1. Svaka grupa stvara kratku scenu na temelju dodijeljenog scenarija. Scena treba završiti problemom ili sukobom povezanim s ksenofobijom ili netolerancijom.

Izvedba i intervencija:

Trajanje: 50 minuta

1. Grupe zatim naizmjenice izvode svoje scene. Nakon što grupa izvede svoju scenu, ponovite scenu, ali ovaj put pozovite publiku da vikne "stop!" u bilo kojem momentu u kojem smatraju da bi intervencija mogla promijeniti tok događaja nabolje.
2. Osoba koja je intervenirala tada mijenja glumca kojeg je zaustavila i pokušava drugačiji pristup na sceni.

Rasprava:

Trajanje: 30 minuta

1. Nakon svake scene, održite grupnu raspravu o poduzetim radnjama, njihovim implikacijama i alternativnim rješenjima.

Preporuke:

1. Omogućite rasprave na način koji osigurava da svaki učenik razumije posljedice ksenofobnog ponašanja i dobrobiti tolerancije.
2. Poticati učenike na kreativnost i iskrenost u svojim nastupima i intervencijama.
3. Podsjetite učenike da ne postoji 'ispravna' ili 'pogrešna' intervencija - cilj je istražiti niz odgovora i rješenja.

Dodatna područja implementacije:

Fokus se može proširiti na druge marginalizirane skupine kao što su beskućnici, autohtono stanovništvo i osobe s invaliditetom, pomažući im da steknu potrebne vještine i zaposlenje.

Vježbajući "Forum teatar za toleranciju", učenici ne samo da razmišljaju kreativno o tome kako se nositi sa složenim problemima, ali i primaju odmah povratne informacije od svojih vršnjaka. To može dovesti do dubljeg razumijevanja problema u blizini i njegovanja tolerantnijeg i pozitivnog stava među njima.

AVANTURA U FORUM TEATRU

Link na izvornu praksu: [ADVENTURE IN FORUM THEATRE](#)

Da u svoju metodiku uvrstite "Avanture u Forum teatru", potrebno je spojiti elemente teatra slike, nevidljivog teatra i foruma teatra u vaše aktivnosti. Evo kako to možete učiniti:

Uvod u teatarske tehnike:

Trajanje: 15 minuta

1. Započnite s objašnjenjem tri teatarske tehnike: teatar slike, nevidljivi teatar, forum teatar učenicima.

Sesija teatra slike:

Trajanje: 25 minuta

1. Potaknite učenike da razmišljaju o situacijama u kojima su bili svjedoci ili iskusili ksenofobiju ili netoleranciju.
2. Potaknite ih da u tišini ponovno stvore te scene, koristeći samo svoja tijela kako bi izrazili emocije i radnje koje su se dogodile.
3. Nakon što su svi učenici izradili svoje slike, razred može šetati i promatrati. Mogu razgovarati o tome šta vjeruju da svaka scena prikazuje i kako se osjećaju.

Sesija nevidljivog teatra:

Trajanje: 25 minuta

1. Podijelite razred u male grupe i svakoj grupi dodijelite scenarij koji se odnosi na ksenofobiju.
2. Zamolite svaku grupu da osmisli skeč u kojem se jedan učenik nesvjesno izdvaja iz scene.
3. Druge skupine promatraju i raspravljaju o svojim interpretacijama scene i predlažu načine kako pozitivno promijeniti ishod.

Sesija forum teatra:

Trajanje: 50 minuta

1. Zamolite učenike da osmisle scene na temelju svojih iskustava ili zabrinutosti u vezi s ksenofobijom i netolerancijom.
2. Scene se zatim izvode pred razredom. Međutim, bilo koji učenik iz publike može viknuti "stop!" kada vide priliku da promijene ishod scene.
3. Učenik koji je intervenirao zatim zamjenjuje glumca i modificira scenu. Ovaj se ciklus nastavlja sve dok scena ne završi pozitivno.

Grupna rasprava:

Trajanje: 30 minuta

1. Nakon svih aktivnosti, održite grupnu raspravu o tome šta su naučili i kako mogu to primijeniti u stvarnom životu.

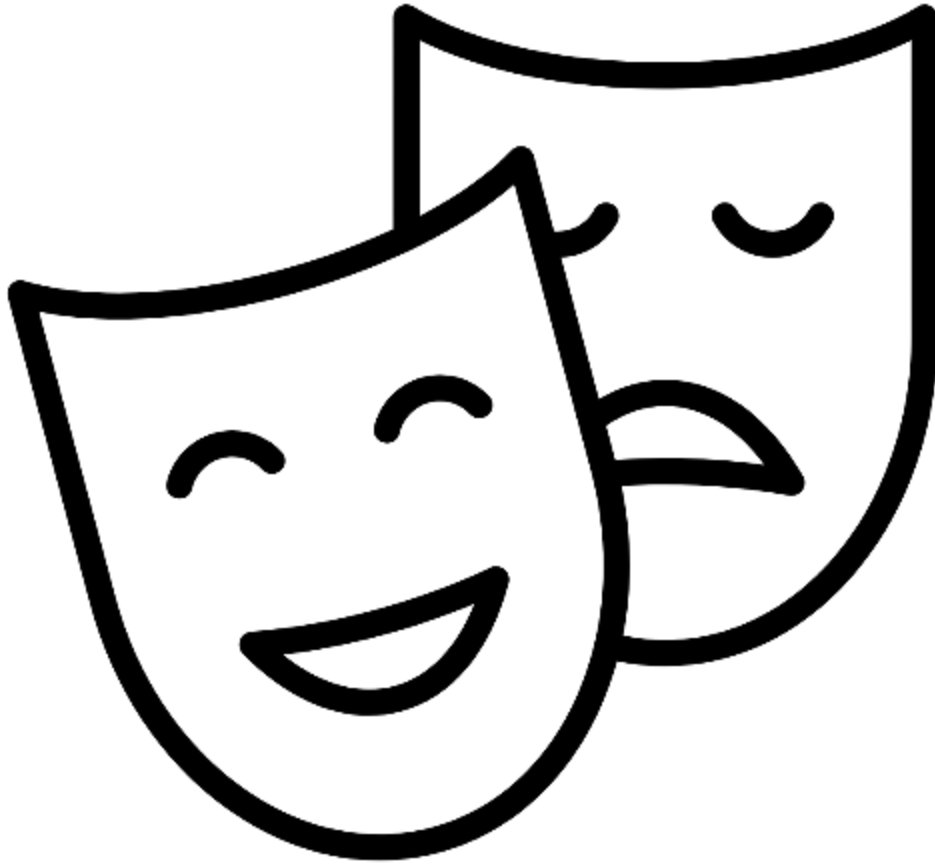
Preporuke:

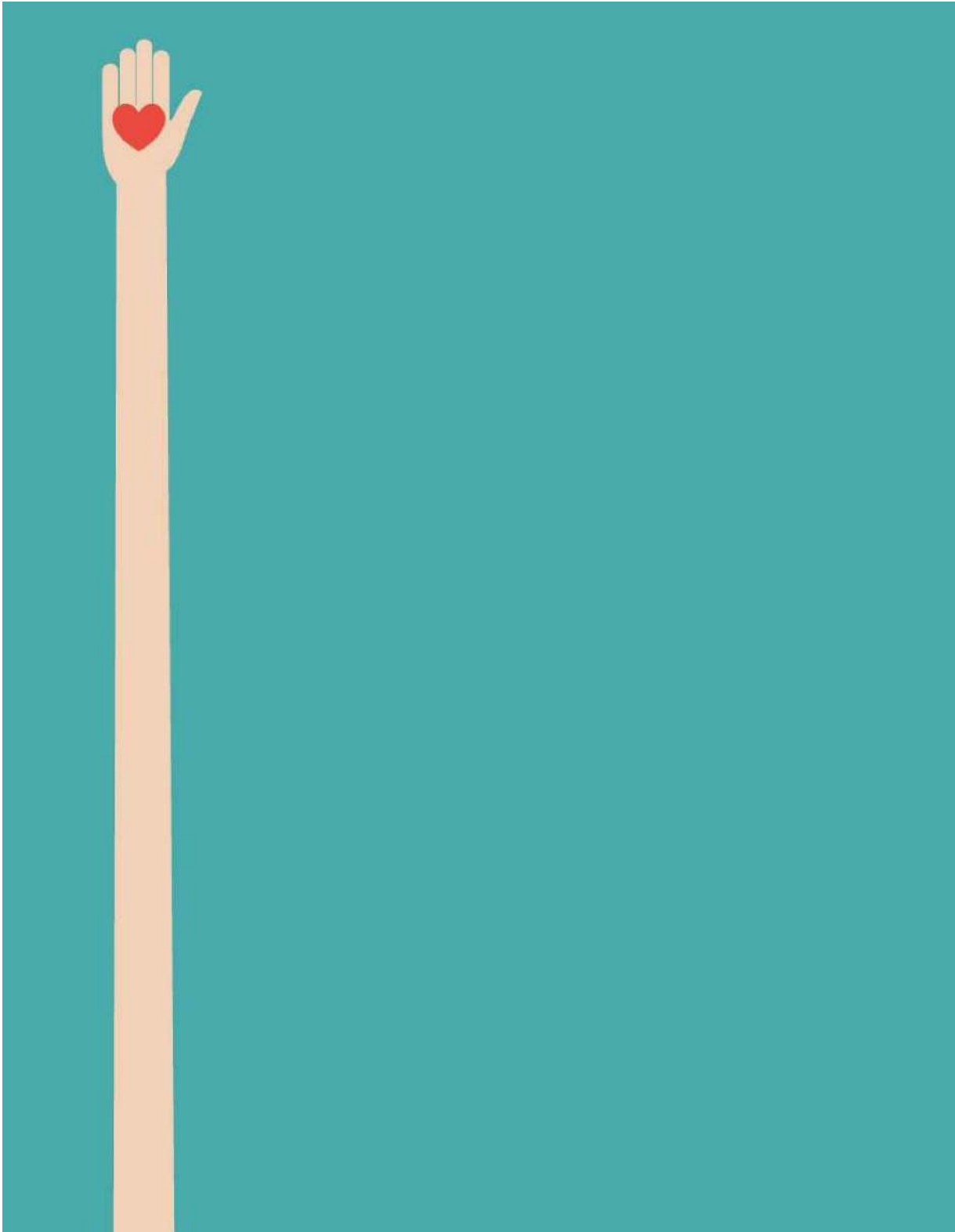
1. Pobrinite se da učenici razumiju svrhu ovih aktivnosti i kako se one odnose na borbu protiv ksenofobije i promicanje tolerancije.
2. Potičite kreativnost i otvoreni dijalog tokom cijelog procesa
3. . Iskoristite aktivnosti kao prilike za razmišljanje o individualnim i kolektivnim predrasudama i kako možemo aktivno raditi na njihovom prevladavanju.

Dodatna područja implementacije:

Te se prakse mogu koristiti za rješavanje raznih društvenih pitanja, dopuštajući učenicima da vizualiziraju i izazovu sistemsko ugnjetavanje poput klasizma, ableizma, seksizma i heteronormativnosti.

Ova mješavina teatarskih tehnika omogućuje učenicima istraživanje i rješavanje problema ksenofobije i netolerancije iz različitih uglova, povećavajući njihovo razumijevanje i empatiju. To može dovesti do dubljeg uvažavanja posljedice svojih postupaka i promoviranja inkluzivnijeg i tolerantnijeg okoliša u školi.

Autori metodologije za izvođenje forum teatra protiv ksenofobije

ZSS

Ustrzyki

EDUKOPRO

LIFE4YOU

Youthfully Yours SK

StandArt Association

Be You Association

"Akkise Mustafa Kemal Anatolian High School "

Financira Europska unija. Izraženi stavovi i mišljenja su samo autora (autora) i ne moraju nužno odražavati ona Europske unije ili europskog obrazovanja i Izvršne agencije za kulturu (EACEA). Ni europska i Izvršne agencije za kulturu (EACEA). Ni europska Unija niti EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

**Funded by
the European Union**

SAYNOPHOBIA

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Donec pretium vulputate sapien nec sagittis. Potenti nullam ac tortor vitae purus. Sit amet massa vitae tortor condimentum lacinia quis. Scelerisque viverra mauris in aliquam sem fringilla ut morbi tincidunt. Ipsum nunc aliquet bibendum enim facilisis gravida.

Condimentum mattis pellentesque id nibh tortor id aliquet lectus. Leo urna molestie at elementum eu facilisis sed. Diam sollicitudin tempor id eu nisl nunc mi ipsum faucibus. A erat nam at lectus urna duis convallis convallis tellus. Id cursus metus aliquam eleifend mi. Auctor urna nunc id cursus. Nisi scelerisque eu ultrices vitae. Eget nullam non nisi est sit amet facilisis. Fames ac turpis egestas sed tempus urna. Turpis massa tincidunt dui ut.